

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

*Πόση χαριτωμένος είναι ο άνθρωπος,
δταν είναι πραγματικά άνθρωπος*

MENANDROY (Γνώμαι μονόστιχοι, 362)

Ὡς χάριέν ἐστ' ἄνθρωπος δταν ἄνθρωπος ἦ!

ΕΤΟΣ 39ον

ΤΕΥΧΟΣ 214

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1994

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Κωστή Μελισσαρόπουλου: Τό ἄνθος τοῦ λευκοῦ λωτοῦ	1
Μαίρη Ἄντερσον: Ἡ ὁδός πρὸς τὸν ἐσωτερικό στοχασμό	4
Ἰωάννη Κακριδῆ: Ἑλληνικὴ κλασσικὴ παιδεία	10
Παν. Ἀναγνώστου: Ὁ ἄνθρωπος, ὁ κόσμος, ὁ Θεός. Ἐπι- λογὴ ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Θ. Βλησίδη	11
Χαρ. Μπάρακλη: Ὅμαραμ Μικαέλ Ἀϊβανχάφ. Ἀποσπά- σματα ἀπὸ διδασκαλίες του	13
Χρ. Καμαρωτάκη: Ἡ δοκιμασία τοῦ βασιλιᾶ Σιβῆ. Ἀπὸ τὶς Ἰνδικές παραδόσεις	21
Αἰδ. Ζ. Γουγούτα: Εἶναι ἀλήθεια:	23
Ἡ ὄριμη ψυχὴ	24
Μία σύγχρονη πνευματικὴ μορφή. Ὁ Ἰνδὸς Σρί Σάτα Σαΐ Μπάμπα	25
Δημητρίου Ἰωαννίδη: Ἡ Ἀκρόπολις	33
Σαράντου Παυλέα: Ἐνωσις τῆς Μονάδα	39
Ἄντ. Ἀδριανοπούλου: Ἡ ἀναγκαιότης τῆς ἠθικῆς	40
Ἰωάννη Βασιλῆ: Μυστήρια	43
Διαπαιδαγώγησις – Ἀνατροφή. Ἀπὸ τῆ σοφία τῶν προγό- νων μας	48
Παιδεία – Μόρφωσις. Ἀπὸ τῆ λαϊκῆς μας σοφία.	50
V.M. BOURROWS: Ὁ τεκτονικὸς τρόπος ζωῆς	51
B. Γούσιος: Παρουσίασις βιβλίου τοῦ Γ. Γκούθρη	52
Rudyard Kipling: Ἄν	53
Μεταξύ μας	55

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Γαζ. 106 71, Αθήναι Τηλ. 362.0702

Ιστορική + ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥ ΛΟΥ

Ιστοκρήσια Θεολογική Εταιρία εν Ελλάδι

Εκδοτής: Διοθάνης Πόκ Αντζακας

Διευθυντική Επιτροπή: Π. Αναγνωστός Π. Παπασιώτης

Τεύχος 99ον ● Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1994 ● Τεύχος 214

ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥ ΛΟΥ

Το άνθος του Λωτού είναι ένα ωραιότατο εξωτικό άνθος, με πολλαπλό συμβολισμό, που χρησιμοποιήθηκε εύριτα, τόσο από τους Ινδούς σε θρησκευτικές παραστάσεις και τελετές, όσο και από τους αρχαίους Αιγύπτιους.

Ο Λωτός είναι ένα φυτόν ύδροχαρες. Φυτρώνει άφθονως στις όχθες του Γάγγη, από το οποίο λέγεται ότι μετεφέρθη κατά την αρχαιότητα από τους Αιγύπτιους ιερείς στις όχθες του Νείλου. Ιεροί οι ποταμοί, ιερών και το φυτόν. Είς τους αρχαίους Αιγύπτιους τό άνθος του Λωτού αποτελούσε σύμβολον τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, σύμβολον τῆς γονιμότητος καί τῆς εὐκαρπίας, σύμβολον τῆς αἰωνίας νεότητος, ἀκομή δε καί σύμβολον τῆς Μετενσαρκώσεως. Είς τὰς ἑορτάς τῆς Ἰσιδος καί τοῦ Ὁσίριδος ἐχρησιμοποιεῖτο εύριτα-

τα, καθώς και σέ έργα Αιγυπτιακής τέχνης, σέ διακοσμήσεις Ναών, κιονοκράνων, τοιχογραφιών, αντικειμένων τέχνης καί ιδίως κοσμημάτων ἐκ χρυσοῦ. Εἰς τάς Ἰνδίας κοσμεῖ τάς παγόδας καί τά ἀγάλματα τῶν θεῶν. Οἱ ἰνδικοὶ θεοὶ παρίστανται κατὰ τὴν γέννησίν τους ξαπλωμένοι ἐπάνω σέ ἄνθος λωτοῦ. Εἶναι, λοιπόν, τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ συνυφασμένον μέ τὴν ζωὴν τῶν θεῶν.

Ἐάν ἀναζητήσωμεν φιλοσοφικώτερους συμβολισμούς, θά ἀνατρέξωμεν εἰς τάς ἱεράς Βέδας, τὸ πανάρχαιον ἱερόν βιβλίον τῶν Ἰνδιῶν καί τῶν Βραχμάνων, ὅπου ἀναγράφεται:

«Ὅπως τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ, τοῦ ὁποῖου οἱ ρίζες εἶναι βυθισμένες στή λάσπη, ἀνοίγει τὰ πέταλά του στὸν ἥλιο. ἔτσι καί ἡ θεία ψυχὴ, φυλακισμένη στίς ὑλικές μορφές, ὑψώνεται πρὸς τὸ φῶς τῆς ὑπέρτατης Σοφίας».

Ἄς χρησιμοποιήσωμε τὸ συμβολισμό τοῦ Λωτοῦ γιὰ νὰ προσγειωθοῦμε. Καί εἶναι πάντα καλὸ νὰ πατάη κανεὶς στερεὰ πάνω στή γῆ.

Μέσα στή Θ.Ε. ἀκοῦμε τὰ ωραιότερα πράγματα γιὰ τὸν κόσμον τοῦ καθαρῶ ἀιθέρος, ἐκεῖ ὅπου ὁ ἥλιος λάμπει καθαρὸς καί ἀμόλυντος, καί ὅπου τὰ ἄνθη τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ ἀνοίγουν πασίχαρα τὰ πέταλά τους στίς χρυσαχτίδες του.

Ἄς μὴ λησμονοῦμε ὁμῶς καί ἅς μὴ περιφρονοῦμε τὴ λάσπη, μέσα στὴν ὁποία βυθίζονται οἱ ρίζες μας. Τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ μπορεῖ νὰ ἀνθίσει ἢ γὰ μὴν ἀνθίσει ἀκόμη, ἀλλὰ οἱ ρίζες εἶναι πάντα βυθισμένες στή λάσπη. Δέν πρέπει νὰ περιφρονοῦμε τὴ λάσπη, δέν πρέπει νὰ περιφρονοῦμε τοὺς σπόρους πού δέν πέταξαν ἀκόμη βλαστούς, πού δέν ἀνθισαν ἀκόμη λουλούδι.

Στὴ Θ.Ε. δέν ὑπάρχουν ἄγιοι. Μακάρι νὰ ὑπῆρχαν. Ἄλλὰ φοβοῦμαι ὅτι δέν ὑπάρχουν, ὅπως δέν ὑπάρχουν πουθενά. Ὑπάρχουν ὁμῶς ἄνθρωποι μέ καλὴ θέληση. Καί αὐτὸ δέν εἶναι ἀσήμαντο. Δέν ἀπέβαλαν ἀκόμη τὰ πάθη τους, ὅσοι ἔρχονται στή Θ.Ε., ἀλλὰ μερικοὶ τὰ περιώρισαν. Δέν ἐκυριάρχησαν ἀκόμη ἐπάνω στὸν κατώτερον ἑαυτὸ τους τὰ μέλη τῆς Θ.Ε., ἀλλὰ μερικά τὸν ἐχαλιναγωγῆσαν κάπως, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ.

Τὰ ἄλματα στὴν ἐξέλιξη δέν εἶναι εὐκόλα. ἴσως οὔτε καί δυνατό. Ἄς μὴν εἴμαστε ἀνυπόμονοι. Καί πρό παντός, ἅς μὴν εἴμαστε ἀνυπόμονοι γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἄς γίνουμε αὐστηρότεροι γιὰ τοὺς ἑαυτούς μας, ἀλλ' ἐπιεικέστεροι, γιὰ τοὺς ἄλλους.

Οἱ ἄνθρωποι δέν γίνονται ἄγγελοι ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη. Χρειάζεται μακρὰ καί συνεχῆ προσπάθεια. Τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ δέν ἀνθίζει ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη. Χρειάζεται νὰ τρέξουν πολλὰ νερά στὸν Ἱερό Γάγγη, ὡς πού νὰ ἀνθίσῃ ὁ Λωτός. Ἄλλὰ θ'

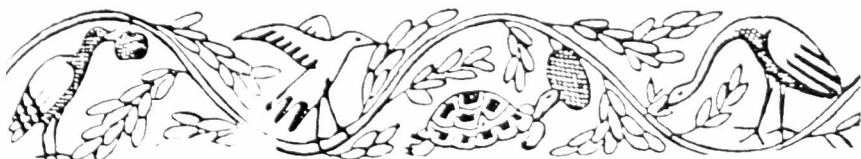
άνθιση, κι' αυτό είναι βεβαίον. Και είναι παρηγορητικόν. Και είναι μια δυνατή ελπίδα.

"Άς μη μᾶς απελίζουν οἱ ατέλειες, ἄς μη μᾶς απογοητεύουν οἱ γήινες προσκολλησεις. Οἱ ρίζες τοῦ Λωτοῦ εἶναι βυθισμένες στή λάσπη. Ἄς τὸ δοῦμε σαν ψυχραῖοι παρητηρητὰ καὶ ἄς τὸ διαπιστώσουμε. Εἶναι μια πραγματικότητα, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν δὲν μποροῦμε νὰ ἀποχωρισθοῦμε. Ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης πραγματικότητα ἡ δυνατότης νὰ ἀνθίσῃ μέσα μας ὁ Λωτός. Μια μερὰ θὰ ἀνθίσῃ. Καὶ ἡ ἡμερὰ αὐτὴ εἶναι στὸ χερί μας νὰ εἶναι κοντινὴ.

Δὲν προκεταὶ νὰ γίνουμε ἀμεσῶς τέλειοι. Ἄς ἀρχίσουμε ὁμῶς ἤρεμα νὰ γινώμαστε διαρκῶς καλύτεροι ἀπὸ ὅ,τι εἴμαστε. Εἶναι καὶ αὐτὸ κατὶ, καὶ πρὸ παντὸς μια καλὴ ἀρχὴ. Δὲν προκεταὶ ν' ἀποβαλοῦμε με μιᾶς καθὲ ἐλαττωμα τοῦ παρελθόντος. Ἄς ἀρχίσουμε ὁμῶς με τὸ νὰ βλέπομε τὰ ἐλαττώματά μας, καὶ τότε θὰ θελήσωμε νὰ τὰ διορθώσωμε. Δὲν προκεταὶ π.χ. νὰ μὴν ὀργισθοῦμε ποτὲ πιά, γιὰ τὸ ξέρομε ὅτι καθὲ ὀργὴ εἶναι ἀδικαιοσύνη. Ἀλλ' ἄς προσπαθῶμε νὰ ὀργίζομαστε ὅσο τὸ δυνατόν σπανιωτέρα. Καὶ ἄς μὴ κρατᾶμε κακία. Πρὸ παντὸς αὐτὸ. Νὰ μὴ κρατᾶμε κακία. Νὰ μὴν εἴμαστε μνησικακοί, νὰ μὴ ζηλοτυποῦμε τοὺς ἄλλους, νὰ μὴ ζηλοτυποῦμε τὴν εὐτυχίαν τῶν ἄλλων. Νὰ εἴμαστε πρόθυμοι νὰ μοιραστοῦμε μαζί τοὺς τίς χαρὲς μας καὶ τίς λύπες τοὺς, τὴν κατανόησίν μας καὶ τὴν ἀγνοίαν τοὺς, τὴ δραστηριότητά μας καὶ τὴ ραθυμία τοὺς, τὴν πίστην μας καὶ τίς ἀμφιβολίας τοὺς, τὴν ἀγάπην μας καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τοὺς. Καὶ τότε τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ θὰ ἀνθίσῃ.

Δὲν πειραζει ἂν οἱ ρίζες μας εἶναι βυθισμένες στή λάσπη. Ἔως τα χθὲς εἴμαστε ὀλοκλήρῳ βυθισμένοι μέσα σ' αὐτήν. Καὶ τώρα τὸ στέλεχος ὑψώθηκε πάνω ἀπὸ τὴν λάσπη.

"Άς μὴ περιφρονοῦμε τὴ λάσπη. Ἄς καλλιεργήσωμε ὁμῶς τοὺς χιμῶδες ποί, θὰ κίμῳιν ν' ἀνθίσῃ μέσα στὴν ψυχὴν μας τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ, τὸ ἄνθος τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ, ποί θ' ἀνοίξῃ τὰ πέταλά του στὸν ἥλιο, ἔτσι ὅπως ἡ θεία ψυχὴ ὑψώνεται πρὸς τὸ ὄψις τῆς ὑπερτατης Σοφίας.

Η ΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΣΤΟΧΑΣΜΟ

Όμιλία τῆς Μαίρης Άντερσον στήν Θεοσοφική Έταιρία στίς 19.10.1993

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γ. ΣΙΒΡΗ

Τί εἶναι (έσωτερικός) στοχασμός; Μποροῦμε νά κάνουμε διάκριση μεταξύ ενός συγκεκριμένου εἴδους γνώσεως ἢ στοχασμοῦ πού μᾶς βοηθᾶ νά λύσουμε ἕνα πρόβλημα, τόν στοχασμό ὡς μία ἱκανότητα (Σοφία) καί τόν ὑπέρτατο στοχασμό ἢ φωτισμό. Οἱ τρεῖς αὐτές ὀψεις εἶναι στενά συνδεδεμένες. Τό θεῖον φῶς ἢ ὁ ἐντός ἡμῶν στοχασμός εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ Στοχασμοῦ ἢ τῆς Σοφίας ὡς μία ἱκανότης, ἡ ὁποία ἐν συνεχείᾳ ἐκφράζεται (ἢ ἐκδηλώνεται) σέ λεπτομερεῖς στοχασμούς. Ἐπομένως πολλά πού θά μπορούσαμε νά ποῦμε γιά τούς λεπτομερεῖς στοχασμούς μποροῦν νά ἔχουν ἐπίσης ἐφαρμογή, θεωρητικά, στό στοχασμό ὑπό μία βαθύτερη ἔννοια. Αὐτή εἶναι ἡ ἔσωτερική πλευρά.

Ἐξωτερικά, ὁ στοχασμός ἔρχεται ἀπό γνώση ἢ ὁποία προκύπτει, ἀφ' ενός μὲν ἀπό τήν συσσώρευση ἐντυπώσεων καί ἐμπειριῶν ἀπό τίς πέντε αἰσθήσεις καί ἀφ' ἑτέρου ἀπό ὅτι ὁ νοῦς κατασκευάζει περί αὐτῶν. Δέν μποροῦμε ὅμως νά ποῦμε: Ἐδῶ εἶναι πού σταματοῦμε νά συλλέγουμε γεγονότα καί ἀρχίζουμε νά ἐργαζόμεθα ἐπ' αὐτῶν μέ τόν νοῦ. Μόλις, ἐνεργοποιοῦνται οἱ πέντε αἰσθήσεις, αὐτό πού ἔχει ἀποκλιθεῖ ὁ Ραγιαῦ ἢ βασιλεὺς τῶν αἰσθήσεων, τό Μάνας, ὁ νοῦς, ἐνεργοποιεῖται ἐπίσης καί συντονίζει τίς ἐντυπώσεις πού ἔλαβε ἀπό τίς αἰσθήσεις. Τό κατώφλιον μεταξύ τῶν αἰσθήσεων καί τοῦ νοῦ συναντᾶται σχεδόν ἀσυνείδητα.

Τότε ὁ νοῦς ἀρχίζει νά ἐργάζεται συνειδητά. Ἐξετάζουμε τά γεγονότα πού ἔχουν φέρεи στήν προσοχή μας οἱ αἰσθήσεις καί τά ὁποῖα ὁ νοῦς ἔχει ἤδη συντονίσει, καί βγάζαμε συμπεράσματα. Ἐδῶ συναντᾶται συχνά ἕνα ἄλλο κατώφλιο, τό κατώφλιο μεταξύ νοῦ καί **δαισθήσεως**.

Ἐνα παράδειγμα: Ἐνας ντετέκτιβ συλλέγει ἐντυπώσεις, πού ψάχνει γιά ἐνδείξεις (ἴχνη) μέ τίς πέντε αἰσθήσεις του. Συχνά χρησι-

μπορεί ορισμένα επινοήματα (τεχνάσματα) που τον βοηθούν στην έρευνα του. Ο Σέρλοκ Χολμς είχε τον μεγάλυπτικο φακό του, σήμερα έχουν άλλα μέσα, δηλ. χημικές αναλύσεις, την παρακολούθηση των τηλεφώνων, δεδομένα του κομπιούτερ κλπ. και ενώ συλλέγονται τα μ.γονοτά, ο νους καταλήγει σιγά σιγά σε συμπεράσματα. Μιας ό ντετεκτιβ έχει συλλέξει όλα τα στοιχεία δεδομένα, αρχίζει να συλλογίζεται. Ο Ηρακλής Ποιάρω καθεται επί ώρες στην αναλυτική ποζιθρόνα του να εργασθών ένα είδος διαλογισμού (κότταρι του εγκεφαλου).

Ίδεωδώς τα περισσότερα προβλήματα – στη ζωή και την επιστήμη όπως και στην εγκληματολογία επιλύνονται όχι μόνον από τον νου, αλλά και από την διαίσθηση. Πριν όμως καταστή ενεργός ή τελειοταία, ο νους θα πρέλ είναι έχει εργασθεί εντατικά. Και τα συμπερασματα που αντλούνται δια τής διαίσθησεως θα πρέλ να εξετασθών από τον νου. Έτσι νους και διαίσθησις συνεργάζονται.

Από θεοσοφικήσ απόψεως, αυτό δεν είναι κάτι που μας εκπλησσει. Ασφαλώς, ομιλούμε για τον κατώτερο και ανώτερο νου, αλλά υπάρχει στην πραγματικότητα μόνον **ένα νου**, που μπορεί να είναι καθαρός η ακαθάρτος. Είναι ακαθάρτος, όταν κβερνάται από εγωιστικές επιθυμίες και είναι καθαρός όταν χρησιμοποιεί τον εαυτο του σε άδολη αγάπη και σοφία. Στην τελειοταία περιπτώση, η διαίσθηση μπορεί να λειτοργήσει και ο Στοιχασμοσ μπορεί να καταστή έφικτος.

Έτσι η οδός προς τον στοχασμοσ βρίσκεται στην εντατική σκεψη, όταν αποβλέσκει τής οποιασ ή τόια ή σκεψησ διαρθεταί. Ο νους αναπτύσσειτ για να ξεπερασθεί. Η εντατική σκεψησ είναι όπως το θερμαινόμενο νερο. Μεγάλη ποσοτήσ τής ενεργειασ (από μορφή θερμότητοσ) είναι αναγκαιή πριν βρασει το νερο. Και όταν βρασει, διαρθεταί και υπάρχει μόνον ατμοσ.

Και παρομοιο κανουμε στην καθημερινή ζωή με προβλήματα επί των οποίων μπορεί να συλλογισομεθα επί μακρον. Τετοιοσ συλλογισμοσ ομοιαζει με την θερμανση τοσ υδάτοσ. Ξαφικα υπάρχει ένα ρήγμα και συνειδητοποιοι με, ίσως κατα την νύχτα, ότι το πρόβλημα πρέλ να είναι πρόβλημα. Και με το φώς τής ήμερασ στην καθημερινή ζωή, είναι λυμένο.

Ο έπιστημων που ασχολείται με ένα πρόβλημα κατά την έρευνα έχει την ίδια έμπειρια. Έργαζεται σκληρα πάνω στο πρόβλημα, εξετάζοντας το από όλες τίσ γωνιασ, αντιμετωπίζοντας όλες τίσ πιθανότητεσ χωρις να καταλήξει σε καποιο συμπερασμα. Μετα χαλαρώνει και κάνει κάτι άλλο. Ίσως παιζει με τα παιδια του ή πηγαίνει τον σκυλο για μια βόλτα ή διαβαζει ένα μυθιστορημα ή βοηθαει τή

γυναίκα του νά στεγνώσει τὰ πιάτα, ἢ παίρνει ἕναν ὕπνο. Καί ξαφνικά βλέπει τὴν λύση εἰς τὸ πρόβλημά του. Κατὰ τὴν χαλάρωση ἢ τὸν ὕπνο ἢ ἐντατική ἐργασία τοῦ νοῦ σταμάτησε καί ἕνα βαθύτερο στρώμα συνειδήσεως – ἢ διαίσθησις – τέθηκε σέ λειτουργία (μπῆκε στό παιχνίδι). Αὐτὸ ὅμως δὲν θά ἦταν δυνατόν χωρὶς τὴν προηγουμένη ἐντατική δραστηριότητα τοῦ νοῦ.

Σήμερα οἱ ἐπιστήμονες ἐργάζονται συχνά σέ ὁμάδες. Θερμαίνουν τὴ σκέψη τους μέ ἐντατική συζήτηση ὅ,τι συχνά ὀνομάζεται ἐγκεφαλική θύελλα (ἢ διεγερσις). Σέ μία πραγματική συζήτηση ὑπάρχει ἀμοιβαία διεγερσις. Κάθε συμμετέχων μπορεῖ νά σκεφθεῖ καί νά ἐκφράσει ἀνεξάρτητα καί δὲν σκέπτεται αὐτὸ πού οἱ ἄλλοι προτείνουν ὅτι θά πρέπει (νά σκεφθεῖ). Τέτοιες ἀληθινές συζητήσεις γίνονται καί μεταξύ ἀτόμων πού ἐνδιαφέρονται γιά πνευματικά θέματα, δηλ. θεοσόφων, καί αὐτοὺς βοηθοῦν στὴν ἐπίλυση προβλημάτων. Κανείς ὅμως δὲν θά πρέπει νά μονοπωλεῖ τὴ συζήτηση καί εἴτε νά ἐπηρεάσει τοὺς ἄλλους ἢ νά τοὺς ὀδηγήσει σέ ἀντίθεση ἢ σιωπῇ. Στὴν περίπτωση μιᾶς ἀληθινῆς συζητήσεως στὴν ὁποία ὁ καθένας παίρνει μέρος ἐθελοντικά καί ἀνεξάρτητα, ἕνας νέος στοχασμὸς μπορεῖ νὰ ἐμφανισθεῖ.

Ὅσο πολὺτιμη καί χρήσιμη μπορεῖ νά εἶναι μιὰ ὁμαδικὴ ἐργασία, δὲν τὴν θεωρῶ ὡς μιὰ ὁδὸν πρὸς τὸν στοχασμὸν μέ τὴν ἀνώτερη ἔννοια, ἀλλά, τὸ πολὺ, ὡς βοηθητικὴ γιά τὴν ἐπίλυση ἑνὸς προβλήματος ἢ νά συμβάλει στὴν ἀνάπτυξη μιᾶς κάποιας ἰκανότητος ἢ ἑνὸς στοχασμοῦ. Ὁ ἀνώτερος πνευματικὸς Στοχασμὸς πρέπει νά ἐπιτευχθεῖ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἄτομο. Μπορεῖ κάποιος, σάν ἀποτέλεσμα τοῦ κάρμα του, νά εἶναι εἰς θέσιν νά λάβει πολὺτιμη βοήθεια στὰ πλαίσια μιᾶς ὁμάδος. Κανείς ὅμως δὲν ὑποπτεῖται ἀρκετὰ τὸν κίνδυνον νά ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ ἄλλους ἢ νά δεχθεῖ μιὰν ἐξουσία, ἐπίσης μέσα σέ μιὰ ὁμάδα. Τέτοια ἐπιρροή εἶναι περισσότερο σάν ὀπισθοδρομὴ σ' ἕνα προγενέστερο ἀνθρώπινον στάδιο (πρὶν ἀναπτυχθεῖ ὁ νοῦς), παρά μιὰ πρόοδος πρὸς τὸν ἀληθινὸ Στοχασμὸ (πέρα ἀπὸ τὸν νοῦ).

Ἡ ἐνότης μας μέ τοὺς ἄλλους δὲν βρίσκεται σέ ἐξωτερικά πράγματα ἀλλά στό βαθύτερον εἶναι τῆς υπάρξεώς μας. Ἡ ὁδὸς πρὸς αὐτὴν τὴν ἐνότητα βρίσκεται βαθειά μέσα μας. Κάποιος κάποτε τόνισε τὴν ὁμοιότητα μεταξύ τῶν Γαλλικῶν λέξεων *solitaire* καί *solidaire*: νά εἶσαι δηλαδή μοναχικὸς ἢ μόνος καί νά αἰσθάνεσαι μοναξιά μέ τοὺς ἄλλους. Ὅταν κανείς ἀποσύρεται στὸν ἑαυτό του γιά νά εἰσχωρήσει βαθύτερα, μπορεῖ, ἐάν ἔχει ὠριμάσει ὁ χρόνος, νά φθάσει σέ ἕναν ἀληθινὸ στοχασμὸ ἀναφορικῶς μέ τὴν ἐνότητά του μέ τὰ πάντα.

Προσωπικά εγώ δεν ασχολούμαι με μαζικές κινήσεις, μαζική ύπνωση, ή ακόμη ομαϊκόους διαλογισμούς με κάποιο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, ως μέσα προς τον στοχασμό. Μπορεί αυτά να αποβούν το ακριβώς αντίθετο, από την άποψη ότι σφεταιρίζονται την ελευθερία μας – την ελευθερία που μᾶς επιτρέπει σαν ανθρώπινα όντα να ανιζητησομε και να ακολουθησομε την οίκη μας στρατό, ακόμη κι αν αυτό σημαίνει ότι κανουμε φαινομενικά άνοητα πράγματα.

Η οδός προς τον Στοχασμό βρίσκεται προφανώς στη διάνοια (νοῦ). Γι μπορούμε όμως να ποίμε για τον Υακώβο Μπαίμε, τον Ραμάνο Μαχαρσι, και τον Κρισναμούρτι. Κανείς από αυτούς δεν ήταν λαμπροί διανοηται. Η διανοητική όμως λαμπροτης δεν είναι αναγκαστικά νοημοσύνη. Και ας μὴν ξεχνάμε ότι εαν κάποιος σ' αυτή την ενσάρκωση φαίνεται να ξεπερνάει το διανοητικό στάδιο και να κατακτά έναν μεγάλο Στοχασμό κατά άμεσο τρόπο, είναι πολύ πιθανόν ότι αυτός έχει ασκήσει τη διάνοιά του έντατικά σε προηγούμενες ενσάρκώσεις. Και τα πρόσωπα που αναφέραμε Υ. Μπαίμε, Ρ. Μαχαρσι και Κρισναμούρτι, παρ' όλον ἴσως να μὴν είχαν εγκυκλιό μαθήση, είχαν όμως μάτην ὅς τιτην διάνοϊαν.

Αναφεραμε στην αρχη ότι ὁ στοχασμός είναι αποτέλεσμα γνώσεως. Η γνώσις του κόσμου μᾶς μεταοίδεται εἰς ἐμᾶς διὰ τῶν αἰσθήσεων ὑπομορφῶν έντυπώσεων και εμπειριῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ νοῦς – ἂς προσθεσομε: συνδεδεμένος με τα αἰσθήματα – ἀρχίζει να ἐργάζεται.

Η διανοητική αὐτή δραστηριοτης θα πρέπει να ὀδηγεῖ στό Στοχασμό, στην πράξη ὁμως συχνά ἀποτελεῖ ἐμπόδιο γιὰ τὸ στοχασμό. Ξερούμε πραγματι τὸν κόσμο που μᾶς περιβάλλει. Δεν γνωρίζομε ποτε τα ἴδια τα πράγματα, μόνον τὴν εἰκόνα που κατασκευάζομε γι' αὐτά. Ο νοῦς θα πρέπει να εἶναι ἕνας καθρέπτης που ἀντανάκλα τα πράγματα ὅπως εἶναι. Πόσο συχνά ὁμως εἶναι ὁ καθρέπτης μᾶς κυλιδωμένος ἀπο μνήμες παρελθουσῶν εμπειριῶν και σκονισμένος ἐπειδὴ δεν δίνομε προσοχή. Παραβλέπομε σημαντικά πράγματα διότι σκελτομεθα κατι ἄλλο που μᾶς απασχολεῖ προσωπικά. Ἡ ἔχοιμε μία τελειῶς λανθασμένη έντυπωση γιὰ κάποιον, διότι μᾶς θυμίζει κάποια συνάντηση που εἶχαμε στό παρελθόν.

Με αὐτή την έννοια μπορούμε νά ποίμε ὅτι ἡ ὁδός πρὸς τὸν Στοχασμό δεν βρίσκεται στη σισσώρευση γνώσεων, στην **ἀπόρριψη λανθασμένων γνώσεων** που ἐκπηγάζουν ἀπο ἐγωκεντρικές θεωρησεις.

Σ' ἕνα σκοτεινό μέρος ἕνα ἀντικείμενο μπορεῖ νά φαίνεται διαφορετικό ἀπ' ὅτι εἶναι. Ἔτσι – ὅπως ἔχει εἰπωθεῖ στην Ἰνδία – ἕνα σχοινί μπορεῖ νά ἐκληφθεῖ γιὰ φίδι και μπορεῖ νά ἀντιδράσοι με, ὡς

εκ τούτου, μέ φόβο ή μέ βία. Μόλις όμως φωτισθεί τό μέρος, βλέπουμε τό λάθος μας καί αντιδρούμε πιό σωστά.

Μόνον τό φώς του έσωτερικού στοχασμού μπορεί νά μās πεί εάν μία γνώμη πού έχουμε ανταποκρίνεται στά γεγονότα ή όχι. Έτσι ή οδός πρós τόν Στοχασμό βρίσκεται στόν ίδιο τόν στοχασμό. Πώς όμως μπορούμε νά ζέροουμε εάν κάτι είναι άληθής Στοχασμός ή όχι:

Μιά άλλη ιστορία από την Ίνδία: Κάποιοι άνθρωποι συνάντησαν έναν έλέφαντα σ' ένα τελείως σκοτεινό μέρος. Δέν εγνώριζαν τί ήταν καί δέν μπορούσαν, βεβαίως, νά τόν δούν. Ένας από αυτούς άκούμπησε τό πόδι του έλέφαντος καί εΐπε: Εΐναι ένας κορμός δένδρου. Ένας άλλος ένοιωσε την προβοσκίδα του καί την εξέλαβε γιά σωλήνα. Ένας τρίτος έπιασε την ουρά του καί εΐπε: Πρέπει νά είναι μία βούρτσα. Άρχισαν νά διαπληκτίζονται. Ξαφνικά όμως κάποιος έφερε ένα φώς καί κατέστη άμέσως σαφές εις αυτούς ότι έπρόκειτο γιά έναν έλέφαντα. Ο κωγός τους δέν είχε πλέον κανένα νόημα καί ξεχάσθηκε.

Μπορεί νά βρεθοΐμε καί έμεις στην ίδια κατάσταση. Προσκολούμεθα ίσως σέ κάποιες γνώμες πού άφορούν λεπτομέρειες, όπως ο αριθμός των έτών μεταξύ των ένσαρκώσεων, οι καρμικές αιτίες όρισμένων άσθενειών, ή φύσις των έπτά άκτίνων κλπ. Οι γνώμες μας μπορεί νά είναι σωστές ή λανθασμένες. Εΐναι όμως τέτοιες λεπτομέρειες σημαντικές:

Όποσδήποτε, είναι παράλογο νά αντιδικοΐμε γιά λεπτομέρειες. Οι μεγαλύτερες Άλήθειες των μετενσαρκώσεων καί του κάρμα καί πάνω άπ' όλα, ή εγκυρότης των μεγάλων Άρχών πίσω από αυτές, όπως, ή Άρχή της ένότητας, της Άρμονίας, της Κυκλικής Κίνησης, της εξέλιξεως, αυτές άποτελούν τό Μεγαλύτερο φώς στό όποιον άπορροφώνται, ή άμυδρά λάμψις των άπόψεών μας. Καί όλοι συμφωνούμε γιά την άξία των θεμελιωδών αυτών Άρχών.

Πώς κατανοεί κανείς τέτοιες Άρχές ευθέως; Πώς διασχίζει κανείς τό μονοπάτι πρós τόν έσωτερικό στοχασμό; Άς θεωρήσουμε καί πάλι τό φώς ως τό σύμβολο του στοχασμού. Στην καθημερινή ζωή, γνωρίζουμε, οΰτως ειπείν, μόνο τό σχετικό ως πού φωτίζει τό σκοτάδι μας. Για νά είμεθα εις θέση νά κατανοήσουμε εάν κάτι αντίστοιχει εις τό φώς, τουτέστιν, στην άλήθεια, θά πρέπει μέρα μέ τή μέρα, ίσως γιά άρκετές ένσαρκώσεις, νά άσκούμεθα βλέποντας τό σχετικό φώς στόν φαινομενικό άληθινό κόσμο μας, προσπαθώντας νά δοΐμε τά πράγματα όπως είναι καί νά ενεργοΐμε αναλόγως. Εάν δέν ενεργοΐμε καταλλήλως, θά χάσουμε εκείνο τό στοχασμό. Πώς μπορούμε νά προσεγγίσουμε τό Άπόλυτο φώς, τόν Άπόλυτο

Στοχασμο ή την Αλήθεια. Εάν δεν ακολουθούμε την Αλήθεια σαν καθημερινή ζωή μας; Και την ακολουθούμε όταν προσπαθούμε να βάλουμε τα πράγματα – ως επίσημης και τους έβα τους μας – όπως είναι, όταν προσπαθούμε να ενεργούμε ειδικά και να λάβει την αλήθεια που δεν σημαίνει να πληρώνουμε τους άλλους;

Συγχρόνως δεν θα πρέπει στην καθημερινή ζωή μας να παίρνουμε πολύ σοβαρά τις γνώμες μας ή ότι θεωρούμε ότι είναι οι στοχασμοί μας. Υπό το φως ενός βαθύτατου στοχασμού θα φανούν ασημαντοί και θαμνοί όπως οι λιμπές στον ήλιο.

Το μικρό μας όμως φως, το τρισημί ο σκελετός στοχασμός μας, υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνεται στα γεγονότα, είναι μια έκφραση και μια αντανακλάση του Άπολι του Φωτός. Το φως εκείνο είναι εντός ημών. Ο Γκαίτε είπε: «Τον ο σκελετός δεν είναι φωτεινός, σαν τον ήλιο, δεν θα μπορούσε ποτέ να δει τον ήλιο. Έτσι, θεωρητικά, ο καθένας μπορεί την κάθε στιγμή, να γίνει σπερφοτισμένος». Όλοι το γνωρίζουμε, αλλά το είς τα βάθη του είναι μας. Αι τος είναι ίσως ο λόγος που οι άνθρωποι μερικές φορές νομίζουν ότι έχουν φθάσει εις τον Στοχασμόν, αφο στην πραγματικότητα η ιδία ή φαντασία τους, υπό την επίδραση της αποκλεισμένης εσωτερικώς φιλονομίας ή τις πνευματικές δυνάμεις, κατοιοί γκοί ροί, τους εξοπλιστά με διαφορά τεχνασμάτα, θα πρέπει, απομένως να παρατηρούμε συνεχώς προσεκτικά όχι μόνον άλλα πράγματα αλλά και τους έβα τους μας.

Τι μπορεί να ειπωθεί για τον Ανώτερο Στοχασμό. Είναι ήση εντός ημών. Το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να διατάξουμε τις ψευδοισθήσεις μας. Πρώτα όμως πρέπει να τις αναγνωρίσουμε και να είμαστε προθυμοί να τις αποβάλλουμε, ίσως να απαρνηθούμε καθέτι στο όποιο είμαστε προσκολλημένοι. Όταν όμως συμβαίαι το θα είμαστε διαωρητικοί. Μόνο τότε ο Στοχασμός είναι πραγματικότης (εφικτός).

Η οδός προς τον Ανώτερο Στοχασμό διερχεται από την εσωτερική μεταμορφώση μας. Γνωρίζειν και Υπαρχειν συμβαδίζον, θα φθάσουμε στον Στοχασμό μόνον όταν είμαστε ικανή γι' α τον. Ο μεγαίτερος Στοχασμός μπορεί να περιζήσεται ως ο Στοχασμός της Ένότητος. Η Ένότης αίτη, που είναι επίσης Στοχασμός, χαρά και Είρηνη, βρίσκειται βαθεία εντός ημών. Είναι τό θέλον σε όλα τα πράγματα ως επίσημης και σε μίς. Είναι σιγχρόνως Μπράχμαν και Άτμαν, περί το όποιο έχει ειπωθεί ότι είναι εκείνο διά το όποιο τα πάντα είναι γνωστά αλλά που τό ίδιο δεν είναι γνωστόν από κανέναν, γινόμενον αντιληπτόν μόνον από τον έβα τον του. Αυτό είναι ο Ανώτερος Στοχασμός.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ἀνθολόγηση ἄρθρου
τοῦ μεγάλου ἑλληνιστῆ Ἰωάννη Κακριδῆ

Ἀπό τό βιβλίο του «Ἀνθρωπιστικά», Ἀθήνα 1942

Κανένας λαός δέν ἀγάπησε καί δέν ἐπίστεψε τόσο στόν ἄνθρωπο ὅσο ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικός. Τόν ἄνθρωπο, πού δέν εἶναι μόνο σῶμα, οὔτε πάλι ψυχή μόνο. Πού τό σῶμα του δέν τό ἀπαρνιέται γιά νά σώσει τάχα τήν ψυχή, οὔτε πάλι πουλάει τήν ψυχή του γιά τήν ἀποκλειστική χαρά τοῦ κορμιοῦ· μόνο παλεύει νά χαρεῖ τίς εὐτυχίες καί τοῦ κορμιοῦ καί τῆς ψυχῆς σέ μιᾶ ὅσο γίνεται πιό τέλεια ἁρμονία. Ἡ ξεχωριστή μορφωτική δύναμη τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου βρίσκεται σ' αὐτή τήν ἀνθρωπολατρεία, σ' αὐτή τήν ἀπέραντη αἰσιοδοξία, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀξίζει ὄχι τόσο γι' αὐτό πού εἶναι, ὅσο γι' αὐτό πού πρέπει καί μπορεῖ νά γίνει...

● νέος ἄνθρωπος πού μπαίνει στή ζωή, ἄγνός κι ἀδιάφορος καθὼς εἶναι, δέν μπορεῖ παρά θά κλείνει στήν ψυχή του τό μῦθο ἑνός ἀνθρώπου καλύτερου. Ὅμως εἶναι φυσικό νά μὴν ἔχει καί τόση ἀντοχή, ὅση χρειάζεται γιά νά κρατήσῃ τό μῦθο αὐτό ἀλώβητο μπροστά στή σκληρότητα τῆς ζωῆς. Τό πιό μεγάλο στήριγμα τέτοιες ὥρες θά τοῦ σταθεῖ ἡ πίστη τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνα στόν ἄνθρωπο. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ δικαίωση τῆς κλασσικῆς παιδείας...

Καταδικάζομεν τόν ἑαυτὸν μας νά διαμένωμε εἰς τὴν κόλασιν, ἐνόσω ἐμμένωμεν εἰς διαλογισμοὺς ἀνταξίους τῆς κολάσεως. Δυνάμεθα νά ἐξέλθωμεν τῆς κολάσεως καί νά ζήσωμεν οὐρανίως εὐδαίμονες, τρέφοντες διαλογισμοὺς ἀνυψωτικοῦ χαρακτήρος... Ἡ κακοδαιμονία μας εἶναι προϊόν τῶν διαλογισμῶν μας.

ΠΛΑΤΩΝ ΑΡΑΚΟΥΛΗΣ Ἡ ὄρθη περὶ Θεοῦ ἀντίληψις)

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ Ο ΘΕΟΣ

*Επιλογή από τό βιβλίον τοῦ ἀειμνήστου Θρ. Βλησίδη,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου*

Επιμέλεια: Π. ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΟΥ

- Δύο είναι οἱ πόσοι τοῦ ἄξονος, περί των οποίων στρεφεται ἡ πνευματικὴ ζήτησις τοῦ Ἀνθρώπου. Ἀφ' ἑνός μὲν ἡ πενήτης σύλληψις τῆς ἐννοίας Ἀνθρώπου καὶ ἡ κατανόησις τῆς σχέσεώς αὐτοῦ πρὸς τὸ Σίμπαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ κατὰ τὸ ὀνείατον κατανόησις τοῦ ἀρχικῆς αἰτίας τῆς Δημιουργίας ἢ τοῦ Θεοῦ.

- Τὸ νὰ δεχόμεθα ὅτι ὁ Ἀνθρώπος ἀποτελεῖ μοναδικὴν περὶπτωσιν ἐν τῷ σίμπαντι, ἢτοι ὅτι ἀποτελεῖ οἱ τὸς τὸν τελευταῖον σταθμὸν τῆς ἀνεξέλιξός, ὡς πρὸς τὰς ψυχικὰς καὶ πνευματικὰς ἐκδηλώσεις, θὰ ἦτο ὑπερβολικὸν καὶ ἀπολατῶς ἀνθρωποκεντρικόν.

- Ὁ ὀρθολογισμὸς ἐπιβάλλει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀποτελεῖ προνομίον τοῦ μικροσκοπικοῦ μᾶς πλανήτου ἢ παρουσία ζωῆς ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ὅποιοιδήποτε ἄλλοι ἐν τῷ Σίμπαντι ὑπάρχουν ἢ ὑπῆρξαν ἀναλόγοι συνθήκαι, θὰ πρέπει νὰ ὑπαρξῆ ἢ νὰ ὑπῆρξε ζωή.

- Ἡ ἀνθρωπινὴ νοήσις ἀπαιτεῖ τὴν ἐκδοχὴν μιᾶς ἀρχικῆς αἰτίας, μιᾶς ἐνιαίας ἀρχῆς, ἑνὸς ἀπολα τοῦ Ἐνός, τὸ ὁποῖον εἶναι αἰτιατικὸν ἐαυτοῦ, ἀπλή, ἀναρχὸς, ἀτελειότητος καὶ ἀνώλεθρος ὑποστάσις, ἀπο τὴν ὁποίαν προήλθεν ὁλοκλήρῳ τὸ δημιουργημένον Σίμπαν.

- Τα δρώμενα καὶ τελειώμενα εἰς τὰ διάφορα Μυστήρια ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε ὁ μυστήης, διὰ στρωφῆς πρὸς τὸ ἴδιον Ἐγώ, νὰ φθάσῃ εἰς τοιαύτην ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάτασιν, ὥστε νὰ γνωρίσῃ τὸ ἐσωτερικὸν νοήμα τῆς ψυχῆς, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὡς καὶ τὸ μυστηριὸν τῆς ὄλης δημιουργίας.

- Τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Δελφικοῦ ναοῦ «Γίνῃθι σαυτὸν» τοῦτο κυρίως δηλοῖ, τὴν δι' ἐνδοσκοπήσεως γνώσιν τῆς πραγματικῆς ὑποστάσε-

ως τοῦ ἐσωτερικοῦ Ἀνθρώπου, τοῦ ἰδίου του Ἐγὼ καὶ ἐκ ταύτης γνῶσιν τοῦ βαθυτέρου μυστηρίου τῆς Δημιουργίας, ἤτοι τοῦ ὄντως ὄντος.

– Μέσα εἰς τὸ φυσικὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον, εἰς τὸ ὅποιον ζῆ ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ δημιουργήσῃ κατάστασιν ἰσορροπίας, ἥτοι ἁρμονίαν μεταξὺ τῶν συμβιούντων ἀνθρώπων.

– Αἱ θρησκευτικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ διδασκαλίαι παραμένουν διὰ τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ θεωρητικὸν ἐπίπεδον, ἐνῶ εἰς τὰς πράξεις τῶν κυριαρχούντων αἰ ἐνέργειαι τῶν παθῶν.

– Τὸ Σχολεῖον πρέπει νὰ γίνῃ ὀλιγώτερον κέντρον παροχῆς ποσοῦ γνώσεων καὶ περισσότερον ἀσκητήριον διαπλάσεως χαρακτήρων καὶ ἰκανότητος πρὸς ἀρετὴν.

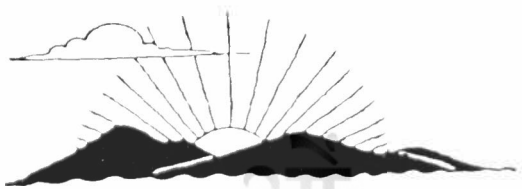
*Ἵπομονή, πουλάκι μου, εἶναι πράγμα μεγάλο,
καὶ σὰν αὐτὴ γιὰ τὴν πλῆρη βοτάνι δὲν εἶν' ἄλλο,
ποῦ δροσερεῖγει τὴν πλῆρη, τὸν πόνο ξαλαφρώνει,
καὶ μετ' αὐτὴ γιαιτρεύονται, πουλάκι μ' ὄλοι οἱ πόνοι.*

Κρήτης (Λιουδάκη Μ. Λαογραφικά Κρήτης)

Μεγάλο πράγμα ἡ ὑπομονή!.. κλεῖ θησαυροῦς...

Α. Σολομοῦ (Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι)

ΟΜΡΑΑΜ ΜΙΚΑΕΛ ΑΪΒΑΝΧΩΦ

Άποσπάσματα από διδασκαλίες του

Επιλογή: Χ. Μπαράκζη

Παρουσίαση του από τους μαθητές του.

«Ο Δασκάλος Ομπασαή Μικχαέλ Αϊβανχόφ γεννήθηκε στη Βουλγαρία το 1900. Ήρθε στη Γαλλία το 1935 όπου και έζησε μέχρι το Δεκέμβριο του 1986. Αυτό που εντυπωσιάζει περισσότερο στη διδασκαλία του είναι η πολλαπλότητα των απόψεων κάτω από τις οποίες παρουσιάζεται αϊτό το μοναδικό θέμα: «Ο άνθρωπος και η τελειοποίησή του».

«Όποιο και να ναι το θέμα που άγγιζει είναι άναποσπαστα συνδεδεμένο με τις λειτουργίες του ανθρώπου, με το τί πρέπει να κάνει για να καταλάβει καλύτερα τον εαυτό του και να έχει μία καλύτερη συμπεριφορά στη ζωή του και αν ό λόγος του Δασκάλου έχει τέτοια δύναμη, είναι γιατί ό ίδιος είναι ή πιο ζωντανή απεικόνιση της Διδασκαλίας του».

Η Διδασκαλία του Ο.Μ. Αϊβανχόφ από προφορικές διαλέξεις του περιεχεται σε δεκάδες βιβλία που κυκλοφορούν σε πολλές χώρες του κόσμου.

* Το νόμισμα εκείνο που χρησιμεύει για να πληρώνουμε την εϋτυχία και τή χαρά είναι ή αγάπη. Μόλις αγαπάτε, άμέσως ή καρδιά σας έχει τραφεί. Σας το έχω πει τόσες φορές! Δέν μπορείτε να είστε εϋτυχισμένοι οϋτε με τά πλοια τη, οϋτε με τίς έξοι σίες, άκόμα οϋτε και με την όμορφιά, παρά μόνο με την αγάπη... Μπορείτε να δώσετε ότιδηποτε άλλο στην καρδιά· εκείνη θά μείνει άνικανο-

ποίητη και θά σ'αξ πεί: «Δώστε μου αγάπη!», επειδή με την αγάπη θά πάει νά αγοράσει όλα εκείνα πού χρειάζεται.

Νίκη τοῦ πνεύματος: ἡ ἐλευθερία, σελ. 21

- * Οἱ ἄνθρωποι δέν ἔχουν ἐπαρκή τή συνείδηση, ὅτι τό μέλλον εἶναι φτιαγμένο ἀπό αὐτό πού ἤδη χιτίζον στό παρόν... Τό μέλλον εἶναι μιά προέκταση τοῦ παρόντος καί τό παρόν δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, ἀπό μιά συνέπεια τοῦ παρελθόντος. Ὅλα εἶναι συνδεδεμένα μεταξύ τους: τό παρελθόν, τό παρόν, τό μέλλον, δέν εἶναι διαχωρισμένα. Τό μέλλον θά χιτιστεῖ ἐπάνω στά θεμέλια πού βάζετε τώρα...

Σελ. 58

- * Ἐναν ἀληθινό Δάσκαλο θ' ἀναγνωρίσετε ἀπό τήν ἀνιδιοτέλειά του... Ὅλοι οἱ ἀληθινοί μεγάλοι Δάσκαλοι ἔχουν ὑποχρεωτικά αὐτή τήν ἀρετή: τήν ἀνιδιοτέλεια.

Τί εἶναι ἕνας πνευματικός δάσκαλος, σελ. 18

- * Ὅταν ἤμουν μικρός, ἡ μητέρα μου δέ με ἀνάγκαζε ποτέ. Μοῦ ἔλεγε πάντα: «Νά, ἂν κάνεις αὐτό, θά ἔχεις αὐτό τό ἀποτέλεσμα, κι ἂν κάνεις ἐκεῖνο, θά ἔχεις τό ἄλλο ἀποτέλεσμα». Μοῦ ἔδειχνε πάντα τοὺς δύο δρόμους καί τά ἀποτελέσματά τους. Κι ἐγώ κάνω τό ἴδιο πράγμα: συμβαίνει νά ταρακουνήσω κάποιον κι ἀκόμα νά τοῦ πῶ φοβερὰ πράγματα πού ἔχει ἀνάγκη ν' ἀκούσει, ἀλλά δέν ἀναγκάζω ποτέ κανέναν νά κάνει ὅτιδήποτε.

Σελ. 102

- * Ἡ γῆ εἶναι μιά σχολή· αὐτό πού θά βρεῖτε λοιπόν σ' αὐτήν εἶναι μαθήματα... μαθήματα ἀπ' ὅλες τίς πλευρές. Ὅσο δέν θά ἔχετε καταλάβει αὐτό τό πράγμα, θά βασανίζεστε ἀπό τό πεπρωμένο. Ὁ ἀόρατος κόσμος στέλνει στοὺς ἀνθρώπους Δασκάλους, γιά νά διευκολύνει τήν ἐξέλιξή τους, καί ἂν δέν θέλουν νά τοὺς δεχθῶν, θά βροῦν ἄλλους δασκάλους: τίς ἀποτυχίες, τίς ἀρρώστειες, τίς στερήσεις, κι ὅλα αὐτά εἶναι ἀδυσώπητα... Ὅταν δέν ἔχει κανεῖς δεχθεῖ μέ ὅλη του τή θέληση νά μάθει τοὺς θεῖους νόμους, εἶναι ἀναγκασμένος νά τοὺς μάθει μέ κτυπήματα.

Σελ. 105

- * Ἄν οἱ Μύστες ἀποδίνουν μεγάλη σημασία στήν ἀγνότητα, εἶναι γιατί ἔχουν ἐπαληθεύσει ἀπό πολύ καιρό ὅτι, μέ τήν παραμικρή ἀκαθαρσία πού μπαίνει στό φυσικό τους σῶμα, στά συναισθήμα-

τα ή στίζ σκέψεις τους, αμέσως έχαναν την ειρήνη τους. Η ειρήνη είναι το αποτέλεσμα μιᾶς αρμονίας ανάμεσα σε όλα τα στοιχεία που συνθέτουν τον άνθρωπο.

Το έγκρε, κορ τοι Περιστέρου! σελ. 23

- * Το να δίνει ο άνθρωπος είναι ένας τρόπος για να προοδίδει. Άλλα σπάνια οι άνθρωποι έχουν τη σινηθεια να δίνουν. Πολλοί έχουν τεραστίες περιουσίες που τις κρατούν για τον έαι τό τους, κι από πάνω είναι και δυστηχιόμενοι! Δεν πρέπει ποτέ να επιδοίσετε τους ανθρώπους να γίνουν πλοισιοί, αλλά πρέπει να τους μαθαίνετε να μοιράζονται τα πλοισιότη τους.

Σελ. 27

- * Το στομα είναι ένα τόσο έξαιρετικό όργανο, τόσο ισχυρό, που ο άνθρωπος πρέπει να τρέμει και να προσέχει μήπως αφήσει να το ξεφυγούν δηλητηριώδη λογια, αλλά να λεί παντα λογια εποικοδομητικά, μορφωτικά και ζωογόνα. Κι αν ακόμα φαινομενικά φέρεστε σαν να μιλάνετε, σαν να τιμωρείτε, ο σκοπος σας πρέπει να είναι παντα μονο το να φωτίζετε και να βοηθάτε τους άλλους. Έτσι δημιουργείτε ένα μέλλον απεριγραπτα όμορφο.

Γαυστικά το βιβλιου τής φισής σελ. 79

- * Ένα γεδια είναι μια μαζική τελετη, χαρη στην οποία ή τροφη πρέπει να μετατραπει σε ύγεια, σε δύναμη, σε αγαπη, σε φως. Παρατηρησατε τον έαι τό σας: όταν φάτε ταριαχμένοι, θιμωμένοι, ανίστατομενοι, όλη την ήμερα στη συνέχεια εκδηλώνεστε με σκληρότητα, με νευρικότητα, με μεροληψία, κι αν έχετε δι σκόλα προβληματα να λύσετε, ή ζυγαρια κλίνει πάντα προς την αρνητική πλευρα... Όταν τρώτε ξεχάστε τις φροντιδες σας, τις μνησικακίες σας, τις κακες σας σκέψεις, γιατί όλα αυτά δηλητηριάζουν την τροφη και σας άρρωσταίνουν.

Η ψαυική και άλχητική έννοια τής διατροφής σας. 29, 57

- * Οί γραφές λένε: «Είστε ναοί τοι Ζώου τοι Θεού». Δεν πρέπει, λοιπόν, να λερώνετε αι τοις τοις ναοις βαζόντας μέσα ακάθαρτα στοιχεια. Αν οί άνθρωποι ήξεραν σε ποιά οίράνια έργυστήρια δημιουργήθηκαν, θα ήταν πολυ πιο προσεκτικοί στην τροφη που μπαίνει για την κατασκευη αυτού τοι ναου, όπου ο Θεος πρέπει να έρθει να κατοικήσει. Δυστυχώς, τρώγοντας κρέας, οί περισσότεροι από αι τοις μοιάζουν πιο πολυ με νεκροταφεία γεμάτα πτώματα, παρα με ναους.

Σελ. 41

* Τά φρούτα καί τά λαχανικά είναι τόσο έμποτισμένα μέ ήλιακό φῶς, ὥστε μπορούμε νά πούμε ὅτι είναι μιά συμπύκνωση τοῦ φωτός. Ὅταν τρώμε ἕνα φρούτο ἢ ἕνα λαχανικό, ἀπορροφᾶμε λοιπόν, μέ ἄμεσο τρόπο ήλιακό φῶς... Ἡ βλαβερότητα τοῦ κρέατος ἔχει ἀκόμα μιά ἄλλη αἰτία. Ὅταν ὀδηγοῦν τά ζῶα στό σφαγεῖο, αὐτά μαντεύουν τόν κίνδυνο, νιώθουν τί τά περιμένει καί φοβοῦνται, πανικοβάλλονται. Αὐτός ὁ φόβος προκαλεῖ μιά ἀνωμαλία στή λειτουργία τῶν ἀδένων τους πού ἐκκρίνουν τότε ἕνα δηλητήριο... Μπαίνει μέσα στόν ὀργανισμό τοῦ ἀνθρώπου πού τρώει τό κρέας, κι αὐτή ἡ παρουσία δέν εἶναι βέβαια εὐνοϊκή οὔτε γιά τήν υγεία, οὔτε γιά τή μακροζωία... Αὐτός πού τρώει κρέας διατηρεῖ μέσα στό σῶμα του ἕναν ἀόρατο σύνδεσμο μέ τόν κόσμο τῶν ζῶων καί θά κατατρόμαζε ἄν μπορούσε νά δεῖ τό χρῶμα τῆς αὔρας του.

Σελ. 63, 64

* Ἡ προσευχή, ὁ διαλογισμός, ὁ θαυμασμός, οἱ ἐκστάσεις εἶναι μιά διατροφή, ἡ καλύτερη, ἡ πιό ὑπέρτατη, γιατί ἐδῶ γεύεστε μιά οὐράνια τροφή, τήν ἀμβροσία... Ὅταν πηγαίνουμε νά θαυμάσουμε τήν ἀνατολή τοῦ ἡλίου, εἶναι ἀκριβῶς γιά νά πιούμε αὐτή τήν ἀμβροσία πού ὁ ἡλιος μοιράζει παντοῦ, καί ἀπό τήν ὁποία οἱ βράχοι, τά φυτά, τά ζῶα, οἱ ἄνθρωποι, ὅλη ἡ δημιουργία συλλέγουν μόρια.

Σελ. 142, 143

* Μέσα σέ κάθε σκέψη, συναίσθημα ἢ πράξη, βάζετε ἕνα σπόρο πού ἀρχίζει ἤδη νά φυτρώνει, κι ἄν φανήκατε ἄνθρωπος ἀχάριστος, ἀδίκος, σκληρός, βίαιος, θά ξαναβρεῖτε μιά μέρα, πάνω στό δρόμο σας, τίς ἴδιες ἀχαριστίες, τίς ἴδιες ἀδικίες, τίς ἴδιες σκληρότητες, τήν ἴδια βία. Θά ξαναπέσουν πάνω στό κεφάλι σας εἴκοσι, τριάντα ἢ σαράντα χρόνια μετά, καί τότε θά ἀρχίσετε νά καταλαβαίνετε ὅτι ὑπάρχει μιά Κοσμική Νοημοσύνη πού καταγράφει τά πάντα.

Ὁ ἄνθρωπος κύριος τοῦ πεπρωμένου του, σελ. 21

* Ἄν θέλετε νά ἔρθει νά σᾶς μορφώσει ὁ Οὐρανός, ἕνας ἄγγελος, βρεῖτε κάποιον πού νά εἶναι λιγότερο μορφωμένος ἀπό σᾶς, καί ἀρχίστε νά τοῦ βάζετε λίγα φῶτα στό κεφάλι του. Ἀμέσως, αὐτό ἀντανακλάται στόν ἀόρατο κόσμο καί ἔλκετε ἤδη τά φωτεινά πνεύματα νά κάνουν τό ἴδιο μέ σᾶς... Δέν μπορεῖτε νά συλλέξετε παρά καρπούς πού ἀντιστοιχοῦν στούς σπόρους πού φυτέψατε.

Σελ. 31, 32

- * Όπως πρέπει να είστε προσεκτικοί, να μην τρώτε παρα τροφές καθαρισμένες και καλά πλυμένες, έτσι και στίς σκευές σας και τα συναισθημάτα σας, πρέπει να είστε προσεκτικοί μέρα και νύχτα και να επιβλέπετε ότι μπαίνει μέσα σας... "Αν δεν θέλετε να μπουνε μέσα σας καταχθονίες όντοτητες, μην τούς έτοιμάζεται τροφή. Τα ευαγγελια παρουσιαζουν περιπτώσεις όντων που τα σαμόνια τα είχαν κυριώσει. Γιατι: Γιατι είχαν βρεί μέσα σ' αυτά μια άκαθαρη τροφή που τούς ταίριαζε. Γι'αυτό ο Ιησούς που έδωχε τα σαμόνια έλεγε σ' αυτόν που τον θεραπευει: «Πηγαίνε και μην άμαρτανεις πια!» δηλαδή: μην άφηνεις πια άκαθαρσίες να μπουνε μέσα σου!

Σελ. 47-50

- * "Αν κάνετε το καλό και πότε να τό πείτε σέ όλο τόν κόσμο, τό καταστρέφετε. Είχε γραφτεί επάνω ότι έπρεπε να ανταμειφθείτε και τώρα, ενεργώντας με αυτόν τόν τρόπο, σβήνετε τήν καλή σας πράξη.

Σελ. 77

- * "Ακόμη και αν κάποιος φέρεται άσχημα απέναντί σας, έσεϊς πρέπει να μαθετε να συμπεριφερεστε καλά. Δεν είστε έσεϊς εκείνοι που θα τόν τιμωρησετε, υπάρχουν στό σύμπαν νόμοι που θα τό αναλάβουν.

Σελ. 88

- * Πρόσφατα ήλθε και με έπισκέφτηκε ένας αδελφός: ήταν πολύ βασανισμένος, γιατί φερόταν με πολλή καλοσύνη και γενναιοδωρία στους δικούς του, και σέ ανταλλαγμα δε δεχόταν παρα άχαριστία και σκληρότητα. Ήταν συντριμμένος από αυτή τήν άδικία. Του είπα:... "Ο άόρατος κόσμος χρησιμοποιεί αυτά τά μέσα για να σας δυναμώσει, ή για να σας έλειθερώσει, ή για να σας κάνει να σκεφετείτε, ή να σας κάνει καλύτερο. Κι αυτό που σας τρώει και σας άρρωσταίνει, είναι τό ότι νομίζετε ότι όλα όσα σας συμβαίνουν είναι άδικα. Να σκέφτεστε ότι αυτά είναι δίκαια και θα γίνετε καλά. Αυτός ο αδελφός μου έδειξε εμπιστοσύνη, έγινε καλά, ήρέμησε και έγινε άκτινοβόλος. Σκέφτηκε ότι ίσως να πληρώνει για παλιές παραβάσεις, και αυτό τόν έσωσε. Βέβαια, πρέπει να κατορθώνετε να δέχεστε αυτόν τόν τρόπο σκέψης.

Σελ. 135

- * Μιά φορά ο Ιησούς και οι μαθητές του συναντούν έναν εκ γενετής τυφλό, και οι μαθητές ρωτούν: «Δάσκαλε, ποιός άμαρτησε.

αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἢ οἱ γονεῖς του, γιά νά γεννηθεῖ τυφλός;». Κάνει ποτέ κανεῖς ἐρωτήσεις τόσο παράλογες ἄν δέν πιστεύει στή μετενσάρκωση; Πότε λοιπόν θά μπορούσε νά ἔχει ἀμαρτήσῃ αὐτός ὁ ἄνθρωπος; στήν κοιλιά τῆς μητέρας του;

Σελ. 162

- * Μιά μέρα, στήν ἀδελφότητα τῆς Σόφιας, ἦρθε ἓνα ζευγάρι πολύ ἀναστατωμένο, γιατί τό παιδί του ἔλεγε πράγματα ἀκατανόητα. Εἶπε: «Μιά μέρα πῆγαμε περίπατο σ' ἓνα μέρος πού τό παιδάκι δέν εἶχε ποτέ δεῖ, κι ὅταν φτάσαμε, φώναξε: «Τό γνωρίζω αὐτό τό μέρος, ἔχω ἔρθει ἐδῶ». Περιέγραψε μάλιστα καί τήν γύρω περιοχή, κι ἦταν ἀλήθεια ὅσα ἔλεγε, κι ὅμως ἦταν ἓνα μέρος ὅπου δέν εἶχε πάει ποτέ (οἱ γονεῖς ἤξεραν ὅτι τό πρῶτο τους παιδί εἶχε πάει σ' αὐτό τό μέρος). «Δέ θυμῶστε: Ὅταν πῆγαίνα στό σχολεῖο, ἐδῶ κρυβόμουν... καί ἐκεῖ στό ποτάμι πνίγηκα». Πράγματι, ἐκεῖ εἶχε πνιγεῖ τό πρῶτο τους παιδί, ὅμως αὐτό δέν ἤξερε τίποτα, κανεῖς δέν τοῦ εἶχε ποτέ μιλήσει γι' αὐτό. Ἦταν λοιπόν τό πρῶτο τους παιδί πού πῆγε νά ἐνσαρκωθεῖ στήν ἴδια οἰκογένεια.

Σελ. 172

- * Ἄν ὁ Ἰησοῦς εἶπε ὅτι πρέπει νά συγχωροῦμε τοὺς ἐχθρούς μας, τό εἶπε γιά νά μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἐλευθερώνεται ἀπό τίς ἀρνητικές σκέψεις καί τίς μνησικακίες πού τόν διαλύουν. Ναί, αὐτός εἶναι ἓνας καταπληκτικός νόμος... Ἡ συγγνώμη ἐλευθερώνει ἐκεῖνον πού ὑπέστη τό κακό, πού ἀδικήθηκε, πού συκοφαντήθηκε, δέν ἐλευθερώνει ὅμως ἐκεῖνον πού διέπραξε τό λάθος. Γιά νά ἐλευθερωθεῖ ὁ ἔνοχος, πρέπει νά ἐπανορθῶσει.

Τό βιβλίον τῆς θεϊκῆς μαγείας, σελ. 51

- * Πρέπει νά συμπεριφερόμαστε μέ τρόπο ὥστε ποτέ νά μή ρίζουμε μιά κακή ματιὰ σέ ὅποιονδήποτε. Στή γῆ, οἱ ἄνθρωποι ἀλληλοκεραυνοβολοῦνται ἀσταμάτητα μέ ἐχθρικές ματιές... Ὅλα μποροῦν νά ἐκφραστοῦν μ' αὐτές τίς λέξεις: τό βλέμμα εἶναι μιά προβολή δυνάμεων, εὐεργετικῶν ἢ βλαβερῶν ἐνεργειῶν, σκοτεινῶν ἢ φωτεινῶν.

Σελ. 164, 165

- * Ἄν θέλετε νά ἔλξετε τοὺς ἀγγέλους καί τοὺς ἀρχαγγέλους, δέ θά τό κατορθώσετε παρά χάριη στίς ἀρετές σας, γιατί οἱ ἀνώτερες ὀντότητες δέν ἀπαντοῦν παρά σέ αὐτούς πού γνωρίζουν νά ἐκδη-

λώνουν τό ἀληθινό φῶς, δηλαδή τὴν ἀγνότητα, τὴν ἀγάπη, τὴ σοφία, τὴν ἀλήθεια.

Γοφῶς ζωντανολυγία σελ. 76

- * Ἀκόμα κι ἂν δε λέτε τίποτα σὲ κανέναν, μὲ τὴν ἀγνότητα σας ἀφήνετε νὰ περνᾷ ἀπὸ μέσα σας ἓνα φῶς ποὺ συμβάλλει στὴ βελτίωση ὄλων ὅσοι εἶναι γύρω σας. Ναι, μὲ τὴν παρουσία σας καὶ μόνο... Ὑπῆρξαν ἀγιοὶ ποὺ δὲν εἶχαν διαβάσει κανένα βιβλίο, ποὺ δὲν εἶχαν σποὺ δώσει ποτέ, ἀλλὰ ἐργάζονταν μόνο πάνω στὴν ἀγνότητα καὶ νά, ποὺ ὅλα τὰ ἀλλὰ προτερήματα ἐφανίστηκαν μέσα τους: ἡ γνώση, ἡ διορατικότητα, ἡ δύναμη νὰ θεραπεύουν...

Σελ. 110-111

- * Κάθε φορὰ ποὺ ἐκδηλώνοι με τὴν καλοσύνη, τὴ δικαιοσύνη, τὴν ὑπομονή, τὴν ἀγάπη... αὐτὲς οἱ ἀρετὲς καταγράφονται μέσα μας, καὶ ὄχι μόνο καταγράφονται μέσα μας, ἀλλὰ καὶ δημιουργοῦν γύρω μας ἓνα εἶδος μαγνητικοῦ πεδίου, τὸ ὁποῖο προσελκύει ἀπὸ τὸ διάστημα εὐεργετικὲς δυνάμεις οἱ ὁποῖες μᾶς προστατεύουν.

Οὐράνια ποίησις σελ. 140

- * Ὁ νόμος τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἐξέλιξη, δηλαδή ἡ ἀνάπτυξη μέχρι τὴν τελειότητα. Γι' αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς εἶπε: «Νὰ γίνετε τέλειοι σάν τὸν Οὐράνιο Πατέρα σας»... Ἀσχοληθεῖτε πρῶτα μ' αὐτὴ τὴν ἀποστολή ποὺ ὁ Θεὸς ἔδωσε σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους: νὰ γίνουν τέλειοι σάν κι Ἐκεῖνον. Καὶ καθὼς σὲ μιὰ ζωὴ, ποὺ εἶναι τόσο σύντομη, δὲν θὰ τὸ κατορθώσετε, θὰ ξανάρθετε γιὰ νὰ ἐξακολουθήσετε τὴν ἐργασία σας... Μὲ τὴ μετενσάρκωση ὅλα γίνονται κατορθωτὰ καὶ κατανοητὰ. Κι ἂν ὁ Ἰησοῦς ζητοῖ σὲ τὴν τελειότητα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ἔκανε γιὰτὶ ἀκριβῶς ᾔξερε ὅτι ἡ τελειότητα εἶναι ὁ νόμος ὀλοκλήρου τοῦ σίμπαντος.

Ἡ ἀνθρώπινη νοσησι καὶ ἡ κοσμικὴ νοσησι γη σελ. 30, 32

- * Ὅταν ὁ χριστιανισμὸς ἀρνείται νὰ διδάξει τὴ μετενσάρκωση, μᾶς ἐμποδίζει νὰ καταλάβουμε τὴ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν πρέπει μετὰ νὰ παραξενευόμαστε ἂν ὅλα εἶναι ἀκατανόητα: δὲν βλέπει πιά κανεὶς τὴ βαθειὰ αἰτία τῶν πραγμάτων, ὅλα φαίνονται ἀφύσικα καὶ ἄδικα. Μπροστὰ στὸ κακὸ ἢ τὸν πόνο, ὁ χριστιανὸς λέει: «Ἔτσι ἤθελε ὁ Θεός». Μὰ τότε κανεὶ ὅ,τι νά'ναι ὁ Κύριος... Μόλις ὅμως παραδεχτεῖτε τὴ μετενσάρκωση ὅλα ἀλλάζουν, καταλαβαίνετε πῶς, ἀπὸ τὴ μιὰ ζωὴ στὴν ἄλλη, κάποια αἰτία ἐπισύ-

ρει τήν τάδε συνέπεια, καί ἄρα ἐσεῖς εἶστε οἱ φταιχτες γιατί πήρατε τήν τάδε ἢ τάδε κατεύθυνση, καί ὄχι ὁ Κύριος.

Ἡ νέα παγκόσμια ἠλιακή διδασκαλία, τόμος XXIII, σελ. 195

- * Ἡ υἡγεία τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἐργασία πού γίνεται μέσα στό στόμα. Ἄν θέλετε νά ἔχετε μιᾶ ἀνεξάντλητη δεξαμενή δυνάμεων στό νευρικό σας σύστημα, ἄν θέλετε νά ἐξουσιάζετε τό φυσικό σας σῶμα, τά συναισθηματά σας καί τίς συγκινήσεις σας, μάθετε νά μασᾶτε πολύ καλά, ἀργά, συνειδητά καί μέ ἀγάπη. Δοκιμάστε καί θά δείτε ὅτι θά αὐξήσετε σημαντικά τήν ἰσχύ τοῦ νευρικοῦ σας συστήματος. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι τῶνε βιαστικά, καταπίνουν χωρίς νά μασᾶνε τήν τροφή κι ἔπειτα, ὅλη τήν ἡμέρα, εἶναι ταραγμένοι, νευρικοί, ἀγχωμένοι... Αὐτός πού σέβεται τούς νόμους τῆς διατροφῆς, θά αἰσθάνεται ἡρεμος, γαλήνιος καί θά ἀποκτήσει τήν αὐτοκυριαρχία, τήν εἰρήνη.

Ἄρμονία καί υἡγεία, σελ. 126

- * Τό μεγαλύτερο μυστικό γιά νά μπορέσετε νά διατηρήσετε τήν ἐνεργητικότητα μέσα στίς καλύτερες συνθήκες, εἶναι νά μάθετε νά ἐργάζεστε πάντοτε μέ ἀγάπη. Γιατί ἡ ἀγάπη εἶναι αὐτή πού δυναμώνει, πού ἀναζωογονεῖ, πού ἀνασταίνει... Ὅ,τι κάνετε, κάντε το μέ ἀγάπη, ἀλλιῶς μὴν τό κάνετε! Γιατί ὅ,τι κάνετε χωρίς ἀγάπη σᾶς κουράζει, καί μάλιστα σᾶς δηλητηριάζει... Κάποιος μέ ρώτησε μιᾶ μέρα τό μέσο γιά νά γίνει ἀκούραστος καί τοῦ εἶπα: Τό μυστικό εἶναι νά αἰσθανθεῖτε μιᾶ μεγάλη ἀγάπη γιά ὅ,τι κάνετε, γιατί ἡ ἀγάπη ζυπνάει ὅλες τίς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου.

Σελ. 178, 179

Η ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΣΙΒΗ

ΑΠΟΛΟΣΗ: Χρ. Καμαρωτάκη

Καιποτε δύο θεοί των αρχαίων Ινδίων, ο Ίνδρας θεός του αέρος και ο Άγνης θεός του πυρός, θέλησαν να δοκιμάσουν την πίστη και την προσήλωση του βασιλιά Σιβή, στον Ήθικο Νόμο. Και μεταμορφώθηκαν για το σκοπό αυτό ο Ίνδρας σε άγριο και όνυχο γερακι κι ο Άγνης σε μία ωραία και αδύναμη περιστέρι.

Έτσι καιτοιο πρώινο καθώς ο Βασιλιάς έκανε τον περιπατο του στους κήπους των Ανακτόρων, βλέπει ξαφνικά μπροστά του ένα γερακι να κινηγά να κατασπαράξει ένα όμορφο περιστέρι και πρίν προλάβει να κάνει τίποτα, το περιστέρι ζωνεται στην άγκαλιά του και τον παρακαλεί να το σώσει. Ο καλός Βασιλιάς σφιγγοντας το περιστέρι στην άγκαλιά του, προχώρησε γρήγορι κατα το παλατι, μι το γερακι βγαινει μπροστά του αγριεμενο και το λέγει: Σι ποι είσαι τόσο δικαιοσ και σοφοσ, πώς αδικείσ εμενα ποι πειναω, δινοντασ καταφιγιω σ' ένα πουλι που είναι ή τροφη μου. Αυτό το αθώο περιστέρι αποκριθηκε ο Σιβήσ, κατεφι γε σε μενα και μοι ζητησε να το σώσω. Πώς λοιπον να το παραδώσω σε σενα; Είναι προδοσια αισχη και θανατισμο αιμαρτημο να προδίδεισ αι τον ποι σοι ζητά καταφιγιον. Για το ζητησε μοι, ότι άλλο θέλεισ γι' ανταλλαγμα μι το περιστέρι δεν θά στο δώσω.

Μι το γερακι επεμεινε: Με το να σώζεισ αι το το περιστέρι αφήνεισ εμενα να πεθανω απο την πείνα. Ή μηπωσ δεν γνωρίζεισ πως το πουλι αι το δημιοργήθηκε απο τον παντοδυναμο Βραχμα για τροφη των γερακιών. Σώζοντασ το λοιπόν έρχεσαι σε αντίθεση με τον φυσικο νομο, ενώ ξερεισ καλα πως καθε έντονη και κάθε ήθικοσ νομοσ είναι ακριφοι όταν δεν συμβαδίζον με τον φυσικο νομο. Είναι φανερο λοιπον πως μι αι το ποι κανεισ παρανομείσ. Είναι Θεια έντολη αποκριθηκε παλι ήρεμα ο σοφοσ Βασιλιάσ να τρέφοιμε άγαπη και οίκτο προς όλα τα ζωντανά πλασματα τοι Θεοι. Και το να σώζεισ ένα πλασμα ποι κινδυνει αι αποτελεί την πιό αγαθή και θεαρεστη πράξη. Για το στην ούρανια ζωή ή άμοιβή των άλλων άρετών είναι τα προσκαιρα άγαθά τοι παραδείσοσ των Ίνδρα, ενώ ή άμοιβή γιά την σωτηρια τοι κινδυνεύοντοσ είναι ή άθάνατη μακαριότητα τοι ύψιστου χώρου τοι Βισνοι. Δέν θά σοι παραδώ-

σω λοιπόν με κανένα τρόπο αυτό τό περιστέρι. Μά και σένα δέ θέλω νά σέ άδικήσω. Και νά! σου προσφέρω τή βασιλεία μου!

Τότε τό γεράκι τοῦ εἶπε: Ἡ Βασιλεία σου Σιβή, καθώς και ὄλο τό χρυσάφι τοῦ κόσμου δέν μποροῦν νά γιατρέψουν τήν πείνα μου! Ἐν πραγματικά δέν θέλεις νά μέ άδικήσεις δώσε μου ἕνα κομμάτι από τή δική σου τή σάρκα πού νά ἔχει τό ἴδιο βάρος μέ τό περιστέρι!

Μά και πάλι άκαμπτος και σταθερός στην πίστη του ὁ Βασιλιάς Σιβής διάταξε άμέσως νά τοῦ φέρουν μία ζυγαριά και χωρίς νά διαστάσει τράβηξε τό ξίφος του και κόβοντας ἕνα κομμάτι από τήν ἴδια του τή σάρκα τό ἔβαλε πάνω στην ζυγαριά! Ὅμως τό περιστέρι ἦταν βαρύτερο. Ἄμέσως κόβει κι ἄλλο κομμάτι από τή σάρκα του κι ὕστερα ἄλλο, μά ἡ ζυγαριά ἔγερνε πάντα πρὸς τό περιστέρι, ὥσπου στό τέλος μή ἔχοντας πιά ἄλλες σάρκες και μή μπορώντας νά ἰσορροπήσει τή ζυγαριά ανέβηκε σ' αὐτήν ὁ ἴδιος! Τότε ἡ ζυγαριά ἰσορρόπησε!... Μά ἐκείνη τή στιγμή τύμπανα θεϊκά ἀκούστηκαν στόν οὐρανό, θεῖες μελωδίες ξεχύθηκαν στή γῆ και βροχή λουλουδιῶν ἔπεφτε πάνω στόν μάρτυρα τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Ὁ Ἴνδρας και ὁ Ἄγνης παίρνουν πάλι τή θεϊκή μορφή τους, και ξαναδίνοντας στόν Σιβή τίς σάρκες του, τοῦ εἶπαν. Εἶσαι εὐτυχής! ἤρθαμε σέ σένα μεταμορφωμένοι για νά σέ δοκιμάσουμε. Και σύ μέ τή θυσία τῆς ζωῆς σου για τήν σωτηρία ἑνός ἄλλου ἀπεδείχθης ἄξιος νά πορευθεῖς εἰς χῶρον Ὑψιστον, ὅπου θά ἀπολαύσεις ἀθάνατον μακαριότητα, ἐνούμενος μετά τοῦ Θεοῦ.

Ἐκεῖνον πού θέλει οἱ Μοῖρες τόν ὀδηγοῦν, ἐκεῖνον πού δέ θέλει, τόν σέρνουν.

(Παροιμία)

(Ὁ ἄνθρωπος πού δέχεται ὑπομονητικά τίς δοκιμασίες τῆς Μοίρας, προοδεῖει ψυχικά.)

ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ;

ΑΙΜΕΣ ΖΑΝΟΥ ΓΟΥΓΟΥΓΙΑ

Τό προζυμι τών περισσότερων θρησκειών είναι τό αίσθημα τής ανασφαλείας τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ τόν ὀδηγεῖ νά πλάθει μέ τήν ἐπιθυμίαν καί φαντασίαν Θεοῦ, μέ ἀποστολήν νά βοηθοῦν τόν ἀνθρώπον. Καί πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς βοηθείας τῶν Θεῶν τοῖς προσέφεραν ἀνθρωποθυσιᾶς καί ζωοθυσιᾶς καί «πολλά ταμίτω» καί ὄθρεας, στην ἐκκλησία!

Βέβαια ἡ θρησκεία ἔχει τήν λογικὴν τῆς καί ἠθικὴν καί ὁ Χριστιανισμὸς ὡς φωνὴ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ μᾶς ζηταί τήν ἀμοιβαίαν ἀγαθὴν πρὸς τόν σὺν-ἄνθρωπον μᾶς. Ἀσφαλῶς ψυχολογικῶς τό δένδρο τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ἔχει διαφορὰς ρίζας καί καρποφορίας... Καί πρέπει νά καλλιεργούμε, στα παιδιά τήν ζώσαν Χριστιανικὴν Πίστην καί φωνὴν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καί τήν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας μᾶς ποῦ σκοπεῖ τήν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μᾶς.

Πρέπει νά βιοῦμεν τὰς Δέκα Ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

Ἄπο τό λόγο τοῦ Σωκράτη στην ἀπολογία: «Σεῖς δὲ ἴσως μὲ καταδικάσετε σὲ θάνατον ἴστερα ὅμως τὴν ἰσοπολιτὴν ζωὴν σας θά τὴν περάσετε μέσα σὲ νάρκη, ἔκτος ἂν σᾶς λιπῆθῃ ὁ Θεὸς καί κάποιον ἄλλο σᾶς στείλῃ νύκτα ἀπο μὲνα».

ΠΛΗΘΩΝ.1 Ἀπολογία Σωκράτη 314

Ἐπί τῷ ὄνομα τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶπα τὸν λόγον βίον καθ' ὅσοντες διατάξαι ἢ ἄν ἡμεῖς τὰ ἄλλα ὁ Θεὸς τῶν ἀποστόλων κηρύξῃ ἡμῶν.

Η ΩΡΙΜΗ ΨΥΧΗ

Σά θέλει κάποιος νά γενῆ μεγάλος στρατοκόπος
καί τοῦ φανῆ πολὺ μικρὸς τῆς γῆς ὁ τόπος, τὸ
σιροπερπάτημα ἀλαφρὸ στοὺς κάμπους θ' ἀρχινήσῃ
ἐκεῖ τὰ πρῶτα βήματα ἀργὰ θὰ τὰ μετρήσῃ.
Κι' ὕστερα θάρρος σινετό θά πάρῃ γιὰ ραβδί του
κι' ἀκόμα ὅ,τι πῖο βαθειὰ μιλάει στήν ψυχὴ του
καί σέ κορφές ἀπάτητες θ' ἀρχίσῃ ν' ἀνεβαίνῃ
πετώοντας ἀπὸ πάνω του ὅ,τι στή γῆ τὸν δένει.
Πάνω σέ κείνες τίς κορφές πού στέκει πάντα χιόνι
ὁ στρατοκόπος κάθιδρος ἀρχίζει νά σιμώνῃ
βλέπει τὸ χιόνι τὸ λευκὸ, σιγὰ ἀναρωτιέται
«εἶν' ἡ ψυχὴ μου ἔτσι ἀγνή;» καί πάλι συλλογιέται
«εἶν' τίποτ' ἄλλο πῖο ἀγνὸ ἀπ' τὸ ἀγνὸ τὸ χιόνι
καί πῶς μιὰ ὄρμη ψυχῆ τῆ στρατά της τελειώνει;»
Βγαίνει ὁ ἥλιος γιὰ κριτῆς καί ἀρχινᾷ νά λυώνῃ
καί νά τὸ χιόνι σέ νερό τ' ὀλόλευκο τὸ χιόνι
βλέπει πῖο πέρα τὴν ψυχὴ κι' ὄλο τὴν καμαρώνει
ἐκείνη τοῦ χαμογελά, τὰ χέρια της ἀπλώνει.
Τὴν παίρνει γιὰ ἀχτίδα του καί τὴν κρατεῖ κοντά του
γιὰ νά φωτίξῃ καί αὐτὴ ὅτ' εἶναι στή γῆ κάτω.
Λεῖψμα κι' αὐτὸ ἀγνότητος, ψυχῆς πού ὀρμιάζει
στοῦ ἥλιου τῆ θερμῆ ἀγκαλιά δὲ λυώνει, ἀλλὰ φωλιάζει.
Ἔτσι ἡ ὄρμη ψυχῆ τῆ στρατά της τελειώνει
κι' εἶν' πῖο ἀγνή ἀπ' τὸ ἀγνὸ, τ' ἀπάτητο τὸ χιόνι.

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

‘Ο ‘Ινδός Σρί Σάτυα Σάϊ Μπάμπα

‘Αποσπάσματα από διδασκαλίες του

Ελισαβή Χ. Μπαράκη

- * Η καλύτερη πράξη είναι αυτή που γίνεται κάτω από την προσταγή του καθήκοντος· αυτή που γίνεται γιατί πρέπει να γίνει, και όχι γιατί περιμένουμε κάποιο οφέλος από αυτήν.

Ομιλίες του Σρί Σάτυα Σάϊ Μπάμπα Σελ. 59

- * Να φερεστείτε προς τους άλλους, όπως θα ήθελате να φερεστείτε εκείνοι σε σας. Να αποφασίσετε να κάνετε στους άλλους κάθε τι που θα σας ήταν οδύνηρο, αν εκείνοι το έκαναν σε σας.

Σελ. 62

- * ‘Αν, τόσο οι άντρες, όσο και οι γυναίκες, αποκτήσετε τη συνήθεια να έχετε παντού στη σκεπή σας και στα χείλη σας το όνομα του Κυρίου, ο Κύριος θα σπεύσει να σας σώσει.

Σελ. 74

- * ‘Ακόμα κι αν δεν μπορείτε να αγαπήσετε τους άλλους, φροντίστε να μην αισθανεσθε μισός ή φθονογής για τους

Σελ. 107

- * Δε χωρεί καμία αμφιβολία ότι ο πολύτιμοτερος θησαυρός είναι η γαλήνη της ψυχής, η άταραξία. Βιώστε την, κάνετε την να γίνει η φυσική σας κατάσταση απέναντι στη ζωή.

Σελ. 92

- * Πρέπει να δείχνετε πάντα σεβασμό για τη γνώμη του άλλου και για την άποψη του άλλου. Μην ξεχνάτε, πως κάθε διαφορά γνώμης δεν οφείλεται σε προσωπική έχθρα.

Σελ. 145

- * ‘Εξετάστε τις καθημερινές πράξεις σας και δείτε με ποιά κίνητρα τις κάνατε. Τότε θα μπορέσετε να κρίνετε μόνοι σας πόσο έχετε προοδεύσει. Να διαλέγετε μόνο τα αγνά κίνητρα και τις αγνές πράξεις.

Σελ. 173

- * Δέν ὑπάρχει τίποτα, μὰ τίποτα φύσει κακό σ' αὐτή τή δημιουργία. Μόνο ἡ ἐλαττωματική ὄραση ἀποδίδει ἀλλοῦ καλή καί ἀλλοῦ κακή φύση.

Ἀγάπη, Σελ. 8

- * Τί ὠφελεῖ νά σπαταλῶ τό χρόνο μου ἀνακαλύπτοντας ἐλαττώματα στούς ἄλλους; Ἐπομένως, ἡ πρώτη πνευματική ἄσκηση εἶναι ἡ ἔρευνα γιά τά δικά μου λάθη καί τίς ἀδυναμίες καί ἡ προσπάθεια νά τά διορθώσω καί νά τελειοποιηθῶ... Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀναγνωρίσει τά ἐλαττώματά του καί τά ξεσκεπάσει, ξαναγεννιέται· κάνει μιά νέα ἀρχή, ἀρχίζει μιά ἄλλη παιδική ἡλικία. Αὐτή εἶναι ἡ αὐτούσια στιγμή τῆς ἀφύπνισης.

Σελ. 9 καί 31

- * Ὁ ἄνθρωπος εἶναι καθαρά δημιούργημα τοῦ χαρακτήρα του.

Σελ. 10

- * Ἄν ἔρθουν στιγμές πού ὁ ἄνθρωπος νιώσει καταβεβλημένος, καλό εἶναι νά προσεύχεται ὡς ἐξῆς: Κύριε, οἱ δυσκολίες ἔχουν ξεπεράσει τίς δυνάμεις μου καί ἡ ἀντοχή μου ἔχει ἐξαντληθεῖ. Δῶσε μου, ὦ Κύριε, τήν ἀπαραίτητη δύναμη νά συνεχίσω.

Σελ. 13

- * Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ἐκτελεῖ καί τήν παραμικρή πράξη μέ μεγάλη περίσκεψη καί ἀφοσίωση.

Σελ. 32

- * Νά προσεύχεστε, ν' ἀγαπᾶτε, νά σέβαστε καί νά προσφέρετε ἀνιδιοτελῆ ὑπηρεσία ὁ ἕνας στόν ἄλλον... Ὑπηρεσία στόν ἄνθρωπο, εἶναι ὑπηρεσία στό Θεό.

Σελ. 77

- * Τό νά παραδέχεται ἕνας ἀναζητητής τῆς Ἀλήθειας τά σφάλματά του, ἀποτελεῖ τήν πρώτη τρανή ἀπόδειξη τῆς ἀξίας του... Γιατί αὐτό τελικά εἶναι ἡ ἀρχή τῆς Σοφίας... Οἱ ἀνόητοι, πού στήν ὑπεροψία τους νομίζουν ὅτι γνωρίζουν τά πάντα, ὑφίστανται ἀναπόφευκτα τά ὀλέθρια δεινά τῆς ὑπερηφάνειας καί τοῦ ἐγωϊσμοῦ τους.

Τό θεϊκό τραγοῦδι, Σελ. 18

- * Τό οὐσιαστικώτερο σημεῖο εἶναι νά παραμένει ὁ ἀναζητητής προσηλωμένος στό σκοπό του, πού εἶναι ἡ ἄψογη ἐκτέλεση τῶν καθηκόντων του καί ὄχι ἡ ἀπολαβή τῶν καρπῶν τῆς δράσης του.

Σελ. 33

- * Ότι δὲν εφαρμόζεται ἔμπρακτα, δὲν ἔχει ισχύ... Ἡ δύναμη τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀρετῆς εἶναι συνάρτηση τῆς ἔμπρακτῆς εφαρμογῆς τους. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ παύουν νὰ εφαρμόζονται καὶ γίνονται κενὰ λόγια, χάνουν ἐντελῶς τὴν ισχύ τους.
- Σελ. 84
- * Ἡ Φύση τιμωρεῖ σκληρὰ ὅσοι ἐπὶ τὴν ἐκμεταλλεῖσθαι τὴν ἐκπληρωσὴν τῶν φιλοδοξιῶν τους, λέγοντάς «αὐτὸ εἶναι δικό μου... αὐτὸ εἶναι ἐπισημὸς δικό μου...»
- Σελ. 98
- * Ἡ πηγὴ καθὲς εἰδὸς ληψῆς εἶναι ἡ ἀγνοία... Ὅσα μποροῦσα νὰ μερωτισθεῖς τώρα ποῦ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀγνοίας... Ἐὰν σοὶ πῶ εἶναι ἡ ταύτιση μετὰ τὸ σῶμα, ἢ λησθῆναι ὅτι εἶσαι αὐτὸ τὸ σῶμα... Ἡ ψευδοαισθησιὴ αὐτὴ διακρίνεται μόνον μετὰ τὴν ἀποκτῆσθαι τῆς πνευματικῆς Γνώσεως.
- Σελ. 111
- * Ὁ Κρίσνα μιμήσε γὰρ «ἐλεγχὸν τῶν αισθησεῶν», ὄχι γὰρ «καταστροφήν» τους. «Ἐλεγχὸς» τῶν αισθησεῶν σημαίνει νὰ βρίσκονται αὐταὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀτομοῦ καὶ νὰ ὑπακούουν ἐπὶ τὴν βούλησιν τοῦ «Καταστροφῆς» σημαίνει ἀρνήσθαι τὴν δραστηριότητάς, πληρῆς ἀδράνειας.
- Σελ. 129
- * Τὸ σῶμα εἶναι ὁ φορέας μεσσω τοῦ ὁποιοῦ ἀποκτῆται ἡ Γνώσις... Εἶναι τὸ ὄχημα μέσα στο ὁποῖο τὰ ἐνσάρκωμενα ὄντα πορεύονται πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσιν.
- Σελ. 173
- * Τὸ νὰ ἀναζητᾷ κανεὶς τὸ Θεὸν, χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχει ἐδραιωθεῖ ἐν μιᾷ ἠθικῇ καὶ ἐναρτετῇ ζωῇ, εἶναι ὡς νὰ ἐπιθυμῆ νὰ διατηρῆ ἀναμμένη μιὰ φλόγα, χωρὶς λάμπαν, φωτὶ καὶ ζωὴν!
- Σελ. 180
- * Τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, παρ' ὅσο ποὺ δὲν ἦσαν οἱ ἴδιοι κακοὶ, δὲν ἀντιστέκοντα ὅμως ἐπὶ τὴν ἀδικίαν ποὺ γινόταν παρουσία τους, ἐνῶ εἶχαν τὴν δυνατότητα νὰ τὴν κάνουν, ὁ Κρίσνα τοὺς θεωροῦσε ὡς πραγματικοὺς συμπράττοντας καὶ συνένοχους. Ὅταν διαπράττονται ἐγκλήματα, ἀδικίες καὶ πράξεις βίας, οἱ ἀνθρώποι ποὺ τὰ παρακολοῦθοῦν ἀδιαφορᾶ, πρέπει νὰ θεωροῦνται συνένοχοι... Μετὰ τὴν στάσιν τους οὐσιαστικῶς ἐνθαρρύνουν τοὺς κακοπραίτους, τοὺς διαπράττοντας τὸ κακόν. Νὰ λοιπὸν καὶ συνθῆκες ὅπου ἡ σιωπὴ εἶναι ἐγκλημα...

* Ὁ Κύριος κρίνει τοὺς πιστοὺς Του ἀπὸ τὴν ἀγνότητα τῆς καρδιάς τους καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς λατρείας πού Του προσφέρουν. Ἀκόμα κι ἂν δὲν προσφέρετε κάποια τελετουργικὴ λατρεία, ἀκόμα κι ἂν δὲν κάνετε διαλογισμό, ἀρκεῖ μόνο νὰ ἔχετε ἐξαγνίσει τὴν καρδιά σας. Ὁ Θεός, θὰ εἰσχωρήσει σ' αὐτή... Ὁ ἐξαγνισμὸς τῆς καρδιάς ἀποτελεῖ τὴν ὕψιστη μορφή λατρείας πού μπορείτε νὰ προσφέρετε στοῦ Θεοῦ.

Σελ. 34 καὶ 57

* Κανεὶς δὲν ἔρχεται σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ φέρνοντας μαζί του ὑλικὸ πλοῦτο, οὔτε τὸν παίρνει μαζί του φεύγοντας. Ὁ ἄνθρωπος, ἐπομένως, ὀφείλει νὰ μοιράζεται ἀνεπιφύλακτα μὲ τοὺς συνανθρώπους του τὰ πλούτη πού συσσωρεύει κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του.

Σελ. 36

* Ὅλοι εἶναι ἴσοι στὴ γέννηση καὶ στοῦ θάνατο. Οἱ διαφορὲς ὑπάρχουν μόνο στοῦ μεσοδιάστημα πού λέγεται ζωὴ... Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατό νὰ διαφέρει ἡ πραγματικότητά τους; Ὅλοι εἶναι στὴ βάση τους ἴσοι.

Σελ. 48

* Ὅτι καὶ ἂν σᾶς συμβαίνει, πιστέψτε ὅτι συμβαίνει γιὰ τὸ καλὸ σας.

Σελ. 65

* Στὴ Βίβλο ἀναφέρεται ὅτι ὁ Θεὸς ἀναζητᾷ τοὺς ὁμοίους του... Ποιοὶ ὅμως εἶναι ἐκεῖνοι πού ἀναζητᾷ ὁ Θεός; Ὁ Θεὸς ἀναζητᾷ τὸν εἰλικρινή, τὸν γνήσιο, τὸν ἀνιδιοτελὴ καὶ σταθερὸ πιστό. Καὶ πέρα ἀπ' αὐτόν, ἀναζητᾷ ἕναν ἄνθρωπο ἰδανικό, πού νὰ μπορεῖ νὰ τὸν ἀναδείξει στὴν ἀνθρωπότητα ὡς παράδειγμα, πηγὴ ἔμπνευσης.

Σελ. 69

* Ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ μετρᾷ καὶ νὰ σκέφτεται τὸ κακὸ πού τοῦ ἔχουν κάνει, κι ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ ζητᾷ ἐκδίκηση. Ἀντίθετα, πρέπει νὰ προσφέρει ἀγάπη σ' ἐκείνους πού τὸν βλάπτουν, καλοσύνη σ' ἐκείνους πού τὸν μισοῦν καὶ μεγαλοψυχία σ' ἐκείνους πού τὸν ἐχθρεύονται.

Σελ. 71

* Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως θεῖος καὶ ἐπομένως μέσα ἀπὸ τίς σκέψεις, τὰ λόγια καὶ τίς πράξεις του πρέπει νὰ διαφαίνονται οἱ θεϊκὲς ιδιότητές του, δηλαδή, ἡ ἀνεκτικότητα, ἡ συμπόνια καὶ ἡ

καλοσύνη. Ο Θεός είναι Αλήθεια, άρα ο άνθρωπος πρέπει να ζει μέσα στην Αλήθεια. Ο Θεός είναι Αγάπη κι επομένως ο άνθρωπος οφείλει να ζει μέσα στην Αγάπη, υπερνικώντας το θυμό. Το μίσος πρέπει να κατανικηθεί με όπλο την Αγάπη και ο θυμός με τη γλυκύτητα της ανεκτικότητας... Αγαπάτε αλλήλους. Είναι αρκετό. Αγάπη χωρίς την προσοκία ανταποκρίσης. Αγάπη για την αγάπη.

Σελ. 77-78

- * Στ' αλήθεια, η ζωή δεν είναι παρά μια πορεία από το εγώ στο έμεις...

Σελ. 88

- * Να καταλιάνεσαι με δραστηριότητες ανιδιοτελούς υπηρεσίας. Σταματήστε να λαχταράτε την άρχηγία. Αληθινή υπηρεσία σημαίνει να βοηθάτε τους φτωχούς και τους κατατρεγμένους της κοινωνίας, μ' ένα πνεύμα ταπεινοφροσύνης και αφοσίωσης. Αυτή και μόνο αυτή αποτελεί προσφορά υπηρεσίας στο Θεό. Προετοιμαστείτε κατάλληλα, με το Θεό στην καρδιά και με δύναμη κι άντοχη στα χέρια, για να υπηρετείτε τους συνανθρώπους σας.

Σελ. 95

- * Στην πορεία του προς το Θεό, ο άνθρωπος πρέπει σταδιακά να μειώσει τις επιθυμίες του, που είναι ή αιτία όλων των δυσκολιών, που αντιμετωπίζει στη ζωή. Είναι αλήθεια ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς να έχει την παραμικρή επιθυμία. Υπάρχουν όμως όρια, μέσα στα οποία πρέπει να περιορίσει τις επιθυμίες του. Δεν είναι δυνατό να υπάρξει ευτυχία, αν δεν ελεγχτούν οι επιθυμίες.

Σελ. 124

- * Υπάρχουν τρία πράγματα που χαροποιούν το Θεό ιδιαίτερα: η γλώσσα που δεν επιδίδεται στο ψεύδος, το σώμα που δεν έχει βλάψει κανένα και ο νους που είναι ελεύθερος από την προσκόλληση και το μίσος. Αυτά τα τρία αποτελούν την άρχη της τριπλής αγνότητας. Ν' αποφεύγετε την ψευδολογία, να μην πληγώνετε κανέναν και να μην διατηρείτε αρνητικά συναισθήματα για τους συνανθρώπους σας.

Σελ. 124

- * Υπάρχουν δύο πράγματα που πρέπει πάντα να θυμόμαστε. Ο Θεός και ο θάνατος. Και υπάρχουν δύο που οφείλουμε να ξεχνάμε, το κακό που μας έχουν κάνει και το καλό που έχουμε κάνει.

γιατί. ἂν τὰ θυμόμαστε θά ἦταν σάν νά θέλουμε νά καρπωθοῦμε ἀπ' αὐτά... Βεβαίως, θά πρέπει νά ἔχουμε τό θάνατο στή σκέψη μας πάντα, γιά νά γίνονται περισσότερες καλές καί λιγότερες κακές πράξεις.

Ὁ Σπί Σάτω Σαϊ Μπάμπα ἀπαντᾷ. Σελ. 72

* Ὅρισμένοι πνευματικοί ἀναζητητές ὑποβάλλουν τόν ἑαυτό τους σέ διάφορες ἐξαγνιστικές ἀσκήσεις καί μαρτύρια πού ταλαιπωροῦν καί ἀποδυναμώνουν τό σῶμα. Αὐτό εἶναι λάθος. Ἕνα ὑγιές σῶμα εἶναι ἡ ἀπαραίτητη βάση γιά ὑγιεῖς σκέψεις.

Σελ. 115

* Ἡ ἐξάλειψη τῆς ἀνηθικότητας εἶναι ὁ μόνος δρόμος πού φτάνει στήν Ἀθανασία.

Σελ. 156

* Ἄν ὑποφέρετε ἀπ' ὅποιαδήποτε αἰτία, νά δεχθεῖτε ὅτι αὐτό εἶναι ἀποτέλεσμα δικῶν σας κακῶν ἐνεργειῶν, στή διάρκεια προηγούμενων ὑπάρξεών σας.

Σαϊ Μπάμπα, ὁ ἅγιος... καί ὁ Ψυχίατρος, Σελ. 111

* Πρέπει νά μιλάτε ἤρεμα καί ν' ἀντιδράτε μέ ἤρεμία, τόσο στήν κακία καί στή μικρότητα, ὅσο καί στόν ἔπαινο... Οἱ μεγάλοι δέν ἀφήνουν τόν ἑαυτό τους νά ἐπηρεαστεῖ ἀπό συναισθήματα ματαιοδοξίας ὅταν τοὺς ἐπαινοῦν, οὔτε ἀποθαρρύνονται ὅταν τοὺς εἰρωνεύονται.

Σελ. 187 καί 189

* Ὁ θάνατος δέν εἶναι παρά τό πέρασμα ἀπ' αὐτή τή ζωή στήν ἐπόμενη. Ὅπως λέει ἡ Γκιτά, εἶναι σάν κάποιος ν' ἀλλάζει τά παλιά ροῦχα μέ τά καινούργια.

Σελ. 203

* Ἡ πρώτη ἀρετή εἶναι ἡ ἔλλειψη ὑπερηφάνειας, ἡ ταπεινότητα. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὑπερηφάνεια, δέ μπορεῖ ν' ἀποκτήσει Γνώση... Δεύτερη ἀρετή, ἡ ἔλλειψη ματαιοδοξίας καί ἐγωισμοῦ. Αὐτή εἶναι πάρα πολύ σημαντική γιά τόν ἄνθρωπο καί συνίσταται στήν ἀποφυγή τῆς προσποίησης, τῆς πομπώδους συμπεριφορᾶς, τῆς στείρας καυχισιολογίας.

Τό θεϊκό τραγοῦδι. Σελ. 181

* Λιγότεψε τίς ἀνάγκες σου καί ζῆσε ἄπλα, γιατί αὐτός εἶναι ὁ δρόμος πρὸς τήν εὐτυχία.

Σαντάνα, Σελ. 52

- * Φρόντισε να συναναστρεφείσαι παντοτε με ανθρώπους που είναι εφοσιωμένοι σε υψηλότερα ιδανικά.
Σελ. 66
- * Χωρίς όραση κάθε πρόοδος είναι αδύνατη.
Σελ. 68
- * Μπορεί η Αλήθεια να καλύπτεται για λίγο καιρό από τον πέπλο της συκοφαντίας, αλλά η νίκη είναι σίγουρη. Οί δυναμείς του μισους εξοντώνονται απο τις ίδιες τους τις φαυλοτητες. Σκαβουν για την ίδια τους την πτώση, γιατί οι πράξεις τους, τους οδηγούν στην ίδια τους την καταστροφή.
Σελ. 100
- * Η προσευχή είναι η αναπνοή της θρησκείας: φέρνει τον άνθρωπο και τον Θεό κοντά.
Σελ. 172
- * Να είσαι χρήσιμος στους άλλους, αν και μπορεί να μη στο αναγνωρίσουν: η ίδια σου η συνειδηση θα σ'έκτιμά και θα σε κάνει ευτυχισμένο και ικανοποιημένο.
Σελ. 175
- * Όταν προκαλείς πονό στον άλλο, να θυμάσαι πως ο άλλος είναι ο έωτός σου με διαφορετικη μορφη, με διαφορετικό όνομα.
Σελ. 190
- * Πρέπει συνεχώς να έχεις συναίσθηση της υψηλής αποστολής για την οποία έχεις έρθει: δεν πρέπει να την εξειτελιξεις με κανένα τροπο με ασκοπες πραξεις, ασκοπους λογους η ασκοπες σκεψεις.
Σελ. 194
- * Οί μεγάλοι πρέπει να προσπαθούν όσο καλύτερα μπορούν να γινονται παρδειγμα στους νέους, που ζητάνε καθοδήγηση. Γι' αυτό οί γονεις πρέπει συνεχώς να βελτιώνονται για τó καλό τών παιδιών. Το παρδειγμα είναι όφελιμότερο από οποιαδήποτε έντολη.
Σελ. 202
- * Δεν χρειάζεται να αποτραβηχτείς στο δάσος ή σε καμιά σπηλιά για να γνωρίσεις τον έαυτό σου ή να κυριαρχήσεις την κατώτερη φύση σου... Ζήσε μέσα στον κόσμο, αλλά μακριά από τά πλοκάμια του. Αυτή είναι η νίκη που άξιζει συζαρητήρια.
Σελ. 215

- * Δέν πρέπει νά σέ ενδιαφέρει τό πολύ φαγητό, γιατί καταστρέφει τήν υγεία... Τρώγοντας κρέας καλλιεργεῖς βίαιες τάσεις καί ζωώδεις ἀντιδράσεις.

Σελ. 242-243

- * Τό εἶδος τροφῆς πού καταναλώνεις καθορίζει τό εἶδος τῆς σκέψης πού κυριαρχεῖ στό νοῦ σου. Ἄν τρῶς χορταρικά, καρπούς καί γενικά φυτικές τροφές... ὁ νοῦς θά εἶναι ἰσορροπημένος... Μέ τό κρέας τό σῶμα θά πάρει πρωτεΐνες, θά τοῦ λείψουν ὁμως οἱ νοητικές πρωτεΐνες. Ὄταν διαθέτεις ζωηρό ενδιαφέρον γιά τήν πνευματική ζωή, δέν ἀξίζει νά τρῶς κρέας... Ὑπάρχει ἀκόμα ἕνας πνευματικός λόγος γιά νά τό ἀποφεύγεις. Ὄταν σκοτώνεις ἕνα ζῶο, τό κάνεις νά ὑποφέρει, νά πονάει. Ἄρα τοῦ κάνεις κακό. Ὁ Θεός ὑπάρχει σέ κάθε πλάσμα, πῶς λοιπόν μπορείς ἐσύ νά προκαλέσεις τόσο πόνο;... Τά ζῶα δέν ἔχουν ἔρθει στή ζωή γιά νά παρέχουν τροφή στούς ἀνθρώπους.

Ὁ Σρί Σάτνα Σάϊ Μπάμπα ἀπαντᾷ. Σελ. 33

- * Ὁ Θεός εἶναι παντοῦ. Βρίσκεται στίς καρδιές ὄλων τῶν ζωντανῶν ὑπάρξεων. Πῶς μπορεί μιά καρδιά πού δέν ἀγαπάει τούς συνανθρώπους της, νά ἀγαπάει τό Θεό; Ἀπό τή μιά μεριά, οἱ ἄνθρωποι προσεύχονται στό Θεό καί ἀπό τήν ἄλλη βλάπτουν τούς συνανθρώπους τους. Αὐτό δέν εἶναι φυσικό. Θά μπορέσουμε νά ἀγαπήσουμε τό Θεό, ὅταν θά μπορέσουμε νά ἀγαπάμε τούς ἀνθρώπους. Διαφορετικά δέ θά πετύχουμε τίποτε σ' αὐτό τόν κόσμο.

Σαντάνα, Σελ. 271

- * Μήν ξεκινᾷς καμιά ἐργασία μέ κίνητρο τήν ἐπίδειξη, τόν πλοῦτο, τό συναγωνισμό ἢ τήν πρόκληση... Νά προσεύχεσαι πρῖν, κατά τή διάρκεια καί μετὰ ἀπό κάθε προσπάθεια, ὥστε ὁ καρκίνος τῆς περιαιτολογίας νά μήν ἐξουδετερῶνει τή δράση σου.

Σελ. 277

- * Μόνοι σας ἀποφασίζετε γιά τή μοῖρα σας. Κάνετε καλό; εἶστε καλοί; Δέχεστε τό καλό σέ ἀντάλλαγμα. Εἶστε μοχθηροί καί κάνετε κακές πράξεις; Θερίζετε κακά ἀποτελέσματα. Μήν εὐχαριστεῖτε λοιπόν ἢ κατηγορεῖτε τό Θεό. Νά εὐχαριστεῖτε τόν ἑαυτό σας, ἢ νά κατηγορεῖτε τόν ἑαυτό σας.

Ἡ ζωή τοῦ Σάτνα Σάϊ Μπάμπα. Σελ. 271

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Τῶν Ἀθηνῶν Ἰερός Βραχός, δόξα πνευματικῆ αἰῶνων Ἴσως ἡ μεγαλύτερη πνευματικῆ δόξα τῆς φυλῆς μας. Ὁμολογοῦν τῆ δόξα αὐτῆ την ἱερῆ ἢ ἱστορία της, ἢ προϊστορία, οἱ θρύλοι, οἱ μῦθοι, οἱ ἀλληγορίες.

Ἡ πνευματικῆ αὐτῆ δόξα ὅμως, κάποτε ἔσβησε. Ἐσβησε κι' αὐτῆ μαζί μέ τήν ἀρχαία παράδοση τῆς πατρίδος μας. Πέρασε καί ἡ Ἀκρόπολις χρόνια δι' ἑστία πολλά, πολί' δι' ἑστία καίρου, αἰῶνες ὀλόκληρους, που καί ξεχάστηκε ἄκοιμη. Μέ τήν Ἀναγέννησι στή Δύση, ἦρθε καί αὐτῆ, μαζί μέ τόσα ἄλλα, στή μνήμη μερικῶν φωτισμένων στό νοῦ, γινα γινῆ στα χρόνια μας προσκίνημα εἰλαβικό, δικό μας καί τῶν ξένων. Προσκίνημα ὅμως μόνο στήν τέχνη καί στό ἀρχαίο ἑλληνικό πνεῦμα, ὅπως τοιλάχιστον τό εἶχαν ἐκφράσει διάφοροι ἀρχαίοι φιλόσοφοι, ποι' λίγο ἢ καί καθόλοι εἶχαν καταπιαστή μέ τήν ἐσωτερική, μέ τήν πνευματικῆ του παράδοσι. Εἶναι κι' αὐτό κάτι, γιατί καί ἡ τέχνη καί ἡ φιλοσοφία αὐτῆ, ἢ ἄπο-

φική, δέν παύουν νά εἶναι κάτι σάν ἀκτινοβολία τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῶν καλῶν καιρῶν.

*

Ἀπό τά βάθη τῆς προΐστορίας, ἀπό τά μέσα τῆς τρίτης χιλιετηρίδος, τῆς λιθοχαλκῆς ἐποχῆς, καθῶς τήν ὀνομάζουν, ἔρχονται πληροφορίες πολύτιμες, μέ κάτι θραύσματα ἀγγείων καί μερικά λίθινα ἐργαλεῖα, πληροφορίες ὅτι ἀπό τότε κατοικοῦσαν ἄνθρωποι στό βράχο ἐκεῖνο, πού κατόπιν πῆρε τό ὄνομα Ἀκρόπολις.

Ἀπό τή σκοπιά τῆς ἀρχαιολογίας ἐκφράζεται ὁμως καθαρώτερα μία ἄλλη ἐποχή μεταγενέστερη ἐπί τοῦ Βράχου, πού γίνεται ἀπό τότε Ἱερός. Πρόκειται γιά τή χαλκῆ ἐποχή, τή γνωστή μυκηναϊκή, πού χρονικά καλύπτει τό δευτερο ἡμισυ τῆς ἐπομένης χιλιετηρίδος, τῆς δευτέρης. Εἶναι σαφῆ τά κατάλοιπα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού σώζονται σήμερα. Εἶναι ὅ,τι σώζεται ἀπό τά κυκλώπεια τείχη, τά πελαργικά, καθῶς τά ὀνομάζει ὁ Θουκυδίδης καί μερικές ὑστερότερες ἐπιγραφές*. Εἶναι ἀκόμη καί μερικά θεμέλια ἀπό κατοικίες, μαζί δέ μ' αὐτές καί οἱ δύο πώρινες βάσεις κίωνων, στά νότια τοῦ Ἐρεχθείου, οἱ ὁποῖες ἐβάσταζαν τή σκέπη τοῦ «μεγάλου», δηλαδή τῆς κεντρικῆς αἰθούσης τῶν ἀνακτόρων τῶν βασιλέων τῆς μυκηναϊκῆς ἐποχῆς, ἄν καί τοῦτο ἀμφισβητεῖται σήμερα. Τά μέγαρα τῶν ἀνακτόρων τῶν βασιλέων τῆς μυκηναϊκῆς ἐποχῆς, ἦσαν χώροι ἱεροί, ναοί ἢ τελεστήρια, ὁ δέ βασιλεὺς ἦταν συγχρόνως καί ἀρχιερεὺς, ὅπως καί στά μινωϊκά χρόνια τῆς Κρήτης.

Ἡ παράδοσις μᾶς πληροφορεῖ μέ διάφορους μύθους καί ἀλληγορίες ὅτι τήν ἐποχή αὐτή, τή μυκηναϊκή, ἐπάνω στήν Ἀκρόπολι, πού ἀρχικά ἐλέγετο Κραναά καί ὕστερα Κεκροπία ἀνθοῦσε μιά πανάρχαιη λατρεία. Στήν ἐποχή αὐτή τοποθετοῦνται οἱ μυθικοὶ ἥρωες, ὁ Κραναός, ὁ Κέκροψ, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Ἐρυσίχθων, ὁ Αἰγεύς καί ὁ Ἥρσεύς.

Κατά τήν ἐπομένη ἐποχή, πού ἦλθε μετά τή μυκηναϊκή, δηλαδή κατά τήν ἐποχή τοῦ καλουμένου προΐστορικοῦ μεσαίωνα, ἡ ὁποία ἀρχίζει μέ τή κάθοδο τῶν Δωριέων στήν Ἑλλάδα, οἱ ὁποῖοι ὁμως δέν ἔμειναν στήν Ἀττική, μιά κατάστασι στάσιμη χαρακτηρίζει τήν Ἀκρόπολι καί τήν Ἀττική. Ἡ γεωμετρικὴ τέχνη ἔχει καί ἐδῶ ἀντικαταστήσει τή μυκηναϊκή.

Φθάνουμε κατόπιν στήν ἱστορικὴ περίοδο τῆς Ἀκροπόλεως, πού ἀρχίζει στήν Ἀττική μέ τίς ἀρχές τοῦ 8ου αἰῶνα. Ἀπό ὅτι εἶναι γνωστό φαίνεται ὅτι ἀπό τόν καιρό ἐκεῖνο ἀπομένει ἡ Ἀκρόπολις ἀποκλειστικά τόπος λατρείας. Οὔτε πλέον βασιλικά ἀνάκτορα, οὔτε μέγαρα ἀνακτόρων. Καθῶς δέ μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἡρόδοτος,

τότε ιδρύθηκε ο πρώτος ναός του Ερέχθειου, «νηός Ερέχθειου», το πρώτο Ερέχθειον. Πρέπει να σημειωθεί ότι Ερέχθιος είναι ο Θεός Ποσειδών, ο Ευσταχίος.

Υστερα από λίγο καιρό ιδρύθηκε το πρώτο Εκατόμπεδο, που αφιερώθη στη λατρεία της υπερτάτης θεϊκής Σοφίας, στη λατρεία της Θεάς Αθηνάς, που έδωσε το όνομά της στην πόλη, στην πολιτίδα, που την είχε στην προστασία της και γι' αυτό τη λέγανε και Πολιάδα.

Στα χρόνια του Πεισιστρατού γίνεται το νέο Εκατόμπεδο και κατόπιν με τη Δημοκρατία του Κλεισθένου αρχίζει να οικοδομείται ο πρώτος Παρθενών από παρολίθο, που έμεινε όμως στην αρχή της κατασκευής του, μέχρι το σπυλοβάτο, γιατί μεσολάβησαν οι εκστρατείες των Περσών, και σταμάτησαν τις εργασίες. Με την εκστρατεία μάλιστα του Ξέρξη, σαν πήραν οι Πέρσες την Ακροπόλη κατέστρεψαν τον Ιερό Χώρο και έβηβηλώσαν τα Ιερά.

Σαν έφριξαν κατόπιν όριστικά οι Πέρσες, ιδρύθηκε ο Παρθενών του Περικλέους, στα μέσα του 5ου αιώνα, του χριστού αιώνα, καθώς λέγεται. Έκτισθηκε επάνω στον παλιό σπυλοβάτη του πρώτου Παρθενώνος. Τον ίδιοι αυτό καιρό έγιναν και τα Προπύλαια μαζί με τα τόσα άλλα αριστουργήματα της τέχνης από τα όποια θα μάξουμε σήμερα ό,τι έσεβασθη ο χρόνος και ό,τι δεν κατέστρεψαν ή βαρβαρότης και ό φανατισμός.

Στα τέλη του χριστού αιώνα, αρχίζει ο έπαρτος πελοποννησιακός πόλεμος και μ' α τον αρχίζουν οι σκοτεινοί καιροί της πατρίδος μας, της Αττικής και του Σελτού Βράχου.

Αφήνοντας τα ιστορικά, πρέπει κατ'ανά ποίμε όμως για την αρχαϊκή τέχνη, την τέχνη του 6ου αιώνα, επάνω στην Ακροπόλη. Έκτος από το πρώτο Ερέχθειον και το δεύτερο Εκατόμπεδον και τα άλλα κτίσματα, δασος αγαλμάτων έστολξε τον Ιερό χώρο. Ένα μέρος απ' α τα τα αγαλματα, περίφημης τέχνης, είναι οι περίτεχνες Κορες της Ακροπόλεως, που ολισσονται στο μοι σείο της. Έυρέθησαν στον καιλούμενο «αποθέτη των Περσών» από άγασκαφή που έγινε τον περασμένο αιώνα. Στον αποθέτη αίσο τις είχαν θάψει οι Αθηναίοι μετά τα μηδικά, γιατί είχαν βηβηλώθη από το βαρβαρο έπιδρομέα.

*

Δόξα μεγάλη, πνευματική κάλπει τον Ιερό Βράχο από τα μηχαναϊκά χρόνια, ίσως και παλαιότερα. Μιλούν για τη δόξα ατή οι μύθοι για τους Ηρωας και τους Θεούς της Ακροπόλεως, οι θρ'λοι, οι μεταφορές, οι άλληγορίες.

Ἡ λατρεία ἀρχίζει καί ἐδῶ, ὅπως καί στούς Δελφούς, μέ Δράκοντα, ἄνθρωπο καί ὄφι, προχωρεῖ στή λατρεία τοῦ Θεοῦ Ποσειδῶνος, γιά νά ὑψωθῆ ὕστερα σέ μιά λατρεία ὑπέρτατη, τῆς Οὐρανίας Θεᾶς Ἀθηνᾶς. Καί στούς Δελφούς, στό μαντικό κλάδο ἡ ἀρχή γίνεται μέ τόν Πύθωνα πού εἶχε προέλθει ἀπό τή σῆψι τῆς γῆς, δηλαδή ἀπό τή μεταβολή τοῦ ἀνθρωπίνου σέ κάτι ἀνώτερο, σέ Δράκοντα, στόν Πύθωνα, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄνθρωπος καί ὄφιν. Τά ὀνόματα μαρτυροῦν πολλά: Πύθων προέρχεται ἀπό τό ρῆμα πύθω, πού θά πῆ σήπω, Δράκων δέ ἀπό τό δέρκομαι τό ὅποιον σημαίνει φέγγω. Ἀργότερα τόν ἄλλο κλάδο τῶν Δελφῶν, τόν τελεστικό, τόν παίρνει ὁ θεός Ποσειδῶν, γιά νά δοθῆ, στήν ἀκμή πλέον στή θεά τῶν Μυστηρίων Δήμητρα, τό δέ μαντικό κλάδο τόν δίδει ἡ δικαιοσύνη τοῦ Οὐρανοῦ, ἡ Θεά Θέμις, στό μαντικό Θεό, στό Θεό Ἀπόλλωνα. Σέ Θεούς δηλαδή τοῦ Οὐρανοῦ. Τό ἴδιο, καθώς εἶπαμε, γίνεται καί στήν Ἀκρόπολι. Στήν ἀρχή λατρεύεται ἐκεῖ ὁ Κέκροψ, πού γεννήθηκε ἀπό τή γῆ, ἀπό τά γῆινα, τά ἀνθρώπινα (καί γι' αὐτό τόν λέγουν αὐτόχθονα), ἐξελίχθηκε δέ κατόπιν σέ Δράκοντα. Τόν παριστάνουν σάν ἄνθρωπο μέ οὐρά ὄφως ἀντί γιά πόδια. Αὐτό σημαίνει ἄνοδο ἀπό τό σκοτεινό, ἀπό τό ἀνθρώπινο, σέ κάτι πνευματικώτερο, σέ κάτι πού ἔχει φῶς, πού φέγγει. (Δράκων ἀπό τό δέρκομαι=φέγγω, καθώς εἶπαμε). Δράκων λοιπόν ὁ Κέκροψ, μᾶς τό λέει καί τό ὄνομά του, πού προέρχεται ἀπό τή λέξι ἡ «κέρκος», ἡ ὁποία σημαίνει οὐρά. Ἀνθρωπος-ὄφιν, ἄνθρωπος μέ οὐρά.

Υἱός τοῦ Κέκροπος, κατά τό μῦθο, εἶναι ὁ Ἐρυσίχθων (ἀπό τό ἐρύω=σύρω, συνεκδοχικά δέ ξεσχίζω καί ἀπό τό χθῶν=γῆ). Εἶναι ἐκεῖνος πού σχίζει μέ τό ἄροτρό του τή γῆ, πού τήν καλλιεργεῖ. Ὁ μῦθος αὐτός θυμίζει τήν εικόνα τοῦ Τριπτολέμου τῆς Ἐλευσίνας, πού καί ἐκεῖνος μέ τό ἄρμα του καλλιεργεῖ τή γῆ. Καί ἐδῶ καί ἐκεῖ προβάλλεται ἡ εικόνα τοῦ μυσταγωγοῦ... Τοῦ μυσταγωγοῦ πού καλλιεργεῖ τή γῆ, τά γῆινα, τοὺς ἀνθρώπους καί τοὺς δίδει τό φῶς τῶν μυστηρίων.

Μεταγενέστερα στήν Ἀκρόπολη λατρεύεται ὁ Ἐρεχθεύς, βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν, υἱός τῆς γῆς καί τοῦ Θεοῦ τῶν ὑδάτων Ποσειδῶνος. Ἄλλοι μῦθοι συνταυτίζουν τόν Ἐρεχθεά μέ τόν ἴδιο τόν Θεό Ποσειδῶνα. Στόν ταυτισμό αὐτό συνηγορεῖ καί ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος Ἐρεχθεύς. Προέρχεται ἀπό τό ρῆμα ἐρέχθω, πού σημαίνει συντριβῶ, κλονῶ, ταράττω, πράξεις πού ἀποδίδονται στό Θεό Ποσειδῶνα, ὁ ὁποῖος μέ τίς τρικυμίες τῆς θαλάσσης συντριβεῖ τίς ἀκτές. Γιά τόν ἴδιο λόγο ὁ Θεός Ποσειδῶν ὀνομάζετο καί Ἐνοσίγαιος, ἀπό τό ἔνοσις πού σημαίνει σεισμο (ἐνόθω=σειῶ) καί γῆ. Δηλαδή εἶναι ἐκεῖνος πού σειεῖ μέ τήν ὀρμή τῶν κυμάτων τή γῆ.

Αλλά και το όνομα Ποσειδών, που, κατά την ετιμολογία του Νικ. Ελευθεριάδη, του ανατολιστή, προέρχεται από το κελαστικό ρήμα p.s.d. (πασινά) που θα πη αναστατώνω, συνταρυσσώ, τα ίδια σημαίνει. Από όλα αυτά διαφαίνεται ότι η λατρεία στην Ακρόπολη από Κεκροπία είχε προαχθή σε Ποσειδώνια. Στην άποψη αυτή συντρέχουν και οι μύθοι του Αιγέως και του Θησεώς. Ο Αιγέας, ο μυθικός βασιλεύς των Αθηνών, είναι ηρωξ θαλασσιός καθώς φανερώνει και το όνομα του, που προέρχεται από το αἴγεις, το οποίο δηλοῖ τὰ μεγάλα κύματα. Και ο Θησεύς, ο υἱός του, βασιλεύει και αὐτός τῶν Αθηνῶν και ἥρωξ, φερεται από την παραδοσι να εζηπτερα πνευματικό το Θεο Ποσειδῶνα.

Με τους μθους που παραθεσαμε, ευρισκομεθα στους προϊστορικούς χρονους τῆς Ἀττικῆς, στην καλομῆνη μθικη εποχη. Στην εποχη λοιπόν αὐτῆ ἡ λατρεία εἰς τὴν Ακρόπολη παρνει μῆ εξελίξη ἀποφασιστικη, θα ελεγαμε. Εἶναι αὐτός κανὼν. Ἡ λατρεία σάν προκόβει δὲν ἀπομῆνει στατικῆ. Εξελίσσεται, προαγεται. Ἐτσι και στην Ακρόπολη, σάν ἤλθαν οἱ καταλλῆλοι χρονοι, προαγεται ἀπὸ Ποσειδῶνια σὲ Οὐρανία, σὲ Οὐμπία. Ἐπάνω σ' αὐτο ἡ παραδοσι προβάλλει ἓνα μθο ἀξιοπροσεκτο και διαφωτιστικό. Ἐδ γνωστό μθο γιά τῆ «διένεξι» τῶν Θεῶν Ποσειδῶνος και Ἀθηνᾶς για την πνευματικῆ δραστηριότητα ἐπάνω στην Ακρόπολη, μὲ ἀποτελεσματῆ νικῆ τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς. Και ὁ μθος ὁμῶς αὐτός, καθῶς και τοσοι ἄλλοι, εἶναι κακοποιημενος, δηλαδῆ ἀλλοιωμενος και παρεξηγημενος. Οἱ Θεοὶ δὲν ἐρίζουν. Ἐγγλωττα ὁ μθος μαρτιρεῖ για την ἀνοδο τῆς λατρείας. Ἀπὸ Ποσειδῶνια ἐξελίσσεται σὲ Οὐμπιαν. Ἀνέρχεται εἰς τὸ ὑπατον τῆς πνευματικῆς τῆς δόξης. Ἀσκεῖται πλέον ἐκεῖ ἡ λατρεία τῆς Θεᾶς Σοφίας. Κατὰ τὸ μῆθο που ἀναφέραμε, τὸ Δικαστήριο τῶν Θεῶν τοῦ Οὐμπιοι ἐκρινε και ἔδωσε τῆ νικῆ στῆ Θεᾶ Ἀθηνᾶ. Δηλαδῆ ἡ δικαιοσινη τῶν Οὐμπιῶν, σάν ἤλθεν ὁ χρόνος, ὕψωσε τῆ λατρεία ἐπάνω στην Ακρόπολη σὲ Οὐμπία. Εἶναι κάτι τὸ ἴδιο που ἔγινε και στους Δελφοὺς. Καὶ ἐκεῖ, κατὰ τὸ σχετικό μῆθο, ἡ Θεμῆς, δηλαδῆ ἡ δικαιοσινη τῶν Θεῶν, ἔδωσε, ὅταν ἦταν καιρός, τὸ Μαντεῖο στο Θεο Ἀπολλῶνα.

Ἡ Ακρόπολις μὲ τὴν πνευματικῆ αἰτῆ δόξα εἰσέρχεται στους ἱστορικούς χρονους και ἀποβαίνει τὸ πανελλῆνιο κεντρο μιᾶς λατρείας ὑπέροχης. Τῆς λατρείας τῆς μεγάλης Θεᾶς Ἀθηνᾶς, τῆς Θεᾶς μιᾶς ὑπερτάτης Σοφίας.

Κατὰ τὸν χρυσὸν αἶῶνα, που ἀκολοιθησε, μετὰ τὰ μηδικά, ἡ Ακρόπολις ἀποβαίνει ἓνας χῶρος Ἱερός, που στῆν πνευματικῆ τοῖ

δόξα προστίθεται και μία αφθαστη τέχνη με τα εμπνευσμένα από την έσωτερική παράδοσι αρχιτεκτονικά και γλυπτικά έργα. Ίδρύεται ο Παρθενών αφιερωμένος στην Πρόμαχο Θεά της πόλεως, την Πολιάδα, τό Έρέχθειον που λατρεύονται μαζί οι Θεοί Ποσειδών και Άθηνά, σάν εύλαβική ανάμνησι της πνευματικής ιστορίας του Έρου Χώρου, ο ναός της Άθηνάς Άπτέρου Νίκης και τόσα άλλα άριστουργήματα της τέχνης.

* Πελαργικά, πελαργός: Έκ του πελός = φαιός και άργός = άκατέργαστος, δηλαδή τά κατασκευασμένα από λίθους φαιούς, άκατέργαστους.

Ό πλούτος δέν θεωρείται σάν κάτι κακό από μόνος του, αλλά σάν ένα ενεργειακό μέσο που θά μπορούσε νά χρησιμοποιηθεί σωστά για νά βελτιώσει την ποιότητα της ζωής πάνω στη γη για όλα τά πλάσματα έξ ίσου. Τό χρήμα γίνεται ένα κακό όταν άποθησaurίζεται και χρησιμοποιείται για νά ώφεληθούν λίγοι εις βάρος των πολλών. Τό χρήμα γίνεται πνευματική δύναμη όταν χρησιμοποιείται για τό καλό όλων έξ ίσου.

Είσαγωγή στη φιλοσοφία της Γιόγκα

Ἕνωσις στὴ Μονάδα

Τὸ σῶμα μου ἕνας Οὐρανός· «ἐν στασί» ἐνὸς ἡρωϊκοῦ
μ' ἔσωτερικά κι ἔξωτερικά ἀγκυλιώ

γὰ ν' ἀγκυλιώνομαι καὶ ν' ἀγκυλιώνομαστε καθήμενα
Τὸ σῶμα μου ἕνας οὐρανός· «ἐν στασί» ἐνὸς ἡρωϊκοῦ
οὐρανός· «ἐν κινήσει»

Νά, προζήρησα πέρι ἀπ' τὰ ἀνοήτα κατὰ σκοτεινότητα καὶ τὰ
παραιώθη

Νά, εἶμαι γρηγός· ξεντοθήκα ὄσα τὰ ὄσα, πέρα ἀπ'
ὄλες τίς

δοξασίς καὶ οἰκιοῦμαι θεοὶ να Σε προσκοινῶ ἔσο
τὴν ἀπόλητη Μονάδα Πυθῶ παντοῦ τὴν Ἕνωσις στὴ Μονάδα
Μονὸν ἢ μονάδα εἶναι γονιμοποιός· ἢ τὴ σὶ γενεῶν καὶ
προσταζει τὰ ἀνοήτερη καὶ τὰ κατώτερη στοιχεῖα νὰ σταθῶν
νὰ ζυμνισθῶν, νὰ ἐνεσθῶν, νὰ μνησθῶν τῆς γεννήσεως τὴν
ἐνότητα

Ἐν εἶμαι παιδί να με τρομαζει με κοῦ κλες καὶ παραιώθη
ἢ τροφοζ μου

Ἐν καταδέχομαι μέσα στο ἰδρωμένο γῆρας μου ἀπὸ ἀπόλητες
φῆμα να τὸ πιστεῖω ὅτε τὴν ἐλπίδα τῶ

δὲν παύωθω Προτιμῶ τὴν ἀλήθεια Κι αὐτὸς δὲν ἔλασ
μέσα σ' ἀλόκληρη τὴν ἀλήθεια ἐρῶ αισθανομαι ἀλλήπη

Τὸ βιβλαριὸ τῶν σπῶ δὲν μὲ τῶν οὐρανῶν δὲν εἶναι
σιμπληρωμένο ἀκούω με εἰ ἀπαρῆς παρὸ σπῶ μὲ

Ἰδασκαζε Αἰθῶνι, τὸρι ἐνοῦ ὅ γιὰτι δὲ νοιῶθῶ εἰ τῆς
Ἔγνα ἀντρας πῆ καὶ πολέμοῦ να καταζησο

μὲ τὸν ἔσωτερικό μου ἀπόνη τὴν πρῶματικότητα τῆς
στειμῆς μου ἢ στο ὀμινομένο τῆς με ἀνεκτικότητα

να πειθαρχησο

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

(Ἀναγωγή στὴ Μονάδα, 1965)

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Εἰς τόν ἐπιστημονικόν, κοινωνικόν καί ἀτομικόν μας βίον περι πολλά μεριμνῶμεν καί τυρβάζομεν, ἀλλ' ὡς ἔλεγεν ὁ Θεῖος Διδάσκαλος τῆς Ἰουδαίας, «ἐνός ἔστι χρεία». Δέν πρόκειται, βέβαια, ν' ἀναλύσωμεν ἐδῶ ποῖον εἶνε τό ἐν τοῦτο, τό ὁποῖον ὑπαινίσσετε ἐκεῖνος, ἀλλ' ἐκεῖνο, ὄπερ μᾶς χρειάζεται σήμερον καί ὄπερ ἐχρειάσθη πάντοτε διά νά ζήση μία κοινωνία, μία φυλή, ἐν ἔθνος καί νά διατηρήσῃ ἕνα πολιτισμόν. "Ὅλα, βέβαια, χρειάζονται. Καί ἡ ἐπιστήμη καί ἡ τέχνη καί τὰ γράμματα καί ἡ παραγωγή τῶν μέσων τῆς ζωῆς. "Ὅλα αὐτά διευκολύνουν καί προάγουν τόν ἀνθρώπινον βίον. Ἀλλά ὑπάρχουν πολλά πράγματα ἐκ τῶν προϊόντων τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος εἰς τὰ πεδία ταῦτα τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, τὰ ὁποῖα καί ἂν ἔλειπον, οἱ ἄνθρωποι θά ἠδύναντο νά ζήσουν ψηλά-χαμηλά. Ὑπάρχει ὁμως κάτι, τό ὁποῖον, ὅταν λείπη, οὔτε κοινωνία, οὔτε οἰαδήποτε ὁμαδική διαβίωσις ἀνθρώπων δύναται νά ὑπάρχει. Καί αὐτό τό κάτι εἶναι ἡ ἠθικὴ.

Δέν πρόκειται ἐδῶ οὔτε νά δώσωμεν ὀρισμόν τῆς ἠθικῆς, οὔτε νά καταδείξωμεν πόθεν προέρχεται καί ποῦ στηρίζεται αὕτη. "Ὅλοι κατανοοῦμε τί εἶναι ἡ ἠθικὴ· ἀλλ' εἶναι ζήτημα ἂν κανεῖς ἀπό μᾶς πιστεύει εἰς τήν ἀξίαν τῆς καί εἶναι διατεθειμένος νά τήν ἐφαρμόζῃ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς του. Τό αἴτιον τοῦτου, ἰδίως κατά τήν μεταπολεμικὴν ἐποχὴ, εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς τρομερᾶς παρανοήσεως αὐτοῦ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου ἀτομικοῦ συμφέροντος. Τό κράτος ἔχει μίαν νομοθεσίαν, ἣτις εἶνε ἀποτέλεσμα μιᾶς κοινῆς ἀντιλήψεως περί δικαίου καί ζητεῖ μέ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα διαθέτει, νά τήν ἐπιβάλλῃ, χάριν τῆς κοινῆς εἰρήνης καί εὐημερίας. Ἀλλά τὰ ὄργανα τῆς ἐπιβολῆς τοῦ Κράτους εἶναι καί αὐτά πολῖται, σὰρξ ἐκ τῆς κοινωνικῆς σαρκός καί συνεπῶς δέν διαφέρουν ἀπό ἀπόνεως ἠθικῆς ἀπό τοὺς ἄλλους πολῖτας. Ἄν μία κοινωνία εἶναι διεφθαρμένη, ἂν οἱ ἀποτελοῦντες αὐτήν ἔχουν χάσει τήν ἔννοιαν τῆς ἠθικῆς, καί τὰ ὄργανα τοῦ κράτους δέν ἔχουν τήν ἔννοιαν τοῦ καθήκοντος. Καί ὅταν τὰ ὄργανα τοῦ κράτους δέν ἐπιτελοῦν τό καθήκον τους, ὡς ὀρκίζονται ὅταν ἀναλαμβάνουν ὑπηρεσίαν, ὅταν οἱ πολῖται πασχίζουσιν νά τό δολιευθοῦν, πῶς νά καταστρατηγήσουν ἐπ' ὠφελεία των, τότε οἱ νόμοι δέν ἐφαρμόζονται καί κράτος δικαίου δέν ὑπάρχει. Καί ἐπομένως οὔτε εὐημερία, οὔτε ἡσυχία καί τάξις μπορεῖ νά ὑφίσταται εἰς μίαν τοιαύτην κοινωνίαν.

Αποτέλεσμα τούτου είναι, ότι εις τριαυτήν κοινωνίαν οί τίμιοι, οί νομοταγείς άνθρωποι αποτελούν αντικείμενον εκμεταλλεύσεως τών άλλων, τών επιτηδίων, τίθενται εις τό περιθώριον τής ζωής και δέν μπορούν νά ζήσουν. Αντιθέτως, οί μη έχοντες ήθικήν αντίληψιν, οί επιτηδίοι, οί αρριβιστάι καταλαμβάνουν τάς διευθυνούσας θέσεις. Ούτω και αι υπηρεσίαι παραλύουν και οί υπάλληλοι και οί πολίται διαφθείρονται. Και αν ακόμη εφρεθούν κυβερνήται τίμιοι, από την διεφθαρμένην κοινωνίαν, μέσα εις την όποιαν ζούν, θά προσλάβουν τούς συνεργατάς των και τά όργανα του κράτους και συνεπώς και από την ιδικήν των διακυβέρνησιν θά συνεχισθ ή κατάσταση, ή όποία ύφίστατο πριν ή καταλάβουν οί άγαθοί κυβερνήται την έξουσίαν. Και τούτο, ότι ή έξυγιανσις μις κοινωνίας αποτελεί Ηράκλειον άθλον, όστις διά νά εκτελεσθ ή απαιτεί κι Ηρακλείς και χρόνον πολύν.

Δέν θέλω νά ειπω, ότι τριαυτή κατάσταση ύπάρχει παρ' ήμιν. Άλλ' όταν εις μιαν κοινωνίαν έλλείπει ή πίστις εις την άξίαν και την αναγκαιότητα τής ήθικής, δέν έλέχει πολύ ή δημιουργία μις τριαυτής καταστάσεως. "Αν ύπάρξη ή τριαυτή πίστις παρ' ήμιν ή όχι, δέν επιθυμώ νά τό εξετάσω. Έκαστος άς εξετάσ η αυτοόν και τό περιβάλλον του και άς σχηματίσ η γνώμην. Έκείνο τό όποιον επιθυμώ σήμερα νά καταδείξω είναι, ότι ή ήθική είναι αναγκαίον στοιχείον διατηρήσεως μις κοινωνίας ανθρώπων πολιτισμένης και ευνομομένης και συνεπώς πρέπει νά γίν η κάτι διά νά καλλιεργηθ ή εις την ελληνικήν κοινωνίαν ή έννοια τής αναγκαιότητος τής ήθικής διά νά μπορέσωμε νά ζήσωμεν και ως Κράτος και ως κοινωνία και ως άτομα.

Είναι ή φύσις τής ήθικής αντίληψεως τριαυτή, ώστε νά μη δύναται νά επιβληθ ή άλλ' ή εφαρμογή της εξαρτάται από την θέλησιν ενός εκάστου. "Ωστε αν επιθυμούμεν νά ύψωθ ή τό ηθικόν επίπεδον τής κοινωνίας μας, είναι απόλυτος ανάγκη ν' απευθυνθώμεν εις την συνειδησιν εκάστου πολίτου διά νά σχηματισθ ή εις αυτήν όχι ή αντίληψις τής ήθικής, διότι όλοι γνωρίζουν τι είναι καλόν και τι κακόν, άλλ' ή αντίληψις, ότι εκαστος έν τώ κύκλω τής δράσεώς του όφείλει νά εκτελή τάς υπαγορευθείς αι τής, δηλαδή νά εκτελή τό καθήκον του τιμίως και ευσυνειδητως και νά λειψη τό «ώχ αδελφέ!, έγώ θά σώσω τό ρωμαϊκό».

Πρέπει όλοι νά έννοησουν, ότι πρέπει νά ειμεθα ήθικοί όχι διότι αν διαπράξωμεν έν άδίκημα θά παραπεμφθώμεν εις την δικαστικήν έξουσίαν και θά τιμωρηθώμεν, ούτε διότι θά ριφθώμεν εις τάς φλόγας τής κολάσεως μετά θάνατον. Τό πρώτον δύναμεθα νά τό αποφυγώμεν, αν τό άδίκημα είτε απευθύνεται κατά του Κράτους, είτε κατ'

ατόμων, διαπραχθῆ έντέχνως. Είς τό δεύτερον πολύ όλίγοι πιστεύουν. Όλοι δέ παρασυρόμεθα έκ του γεγονότος, ότι συνήθως οι άδικούντες διαφεύγουν τήν τιμωρίαν και νέμονται κατόπιν ήσύχως τά έκ του άδικήματος άγαθά. Και κανείς δέν συλλογίζεται ότι είς μίαν κοινωνίαν είς τήν όποιαν επικρατεί ή άδικία και ή έκμετάλλευσις των πάντων, ούδείς είναι άσφαλής και όλοι θά ύποστῶμεν τάς συνεπειάς τής καταρρέυσεως του κράτους ή τής κοινωνικής άναρχίας, είς τά όποια είναι ύποκειμένη κάθε κοινωνία, είς τήν όποιαν έξέλιπε κάθε ήθικός χαλινός. Πιθανῶς οι πολλοί νά φαντάζονται, ότι ό κόσμος είναι μεγάλος και ότι, όταν τό κοινωνικό σκάφος βυθισθῆ, αυτοί μπορούν καταφεύγοντες είς άλλην χώραν νά ζήσουν εκεί νεμόμενοι ήσύχως, ότι απέκτησαν έδῶ διά τής άδικίας. Λησμονούν όμως ότι τό κακόν αυτό είναι παγκόσμιον και πουθενά δέν μπορεί κανείς οϋτε νά εχη άσφαλείς καταθέσεις, οϋτε νά ζήση ήρεμον ζωήν. Τό μόνον δέ μέρος, όπου ό καθείς δύναται νά ζήση ήσύχως, είναι ό τόπος πού έγεννήθη και έζησε και πρός τόν όποιον συνδέθη κοινωνικῶς, επαγγελματικῶς και οικονομικῶς.

Αναγκαίως λοιπόν πρέπει νά συνδέσωμεν τήν ζωήν μας μέ τήν ζωήν του τόπου μας και νά ρυθμίσωμεν τήν διαγωγήν μας κατά τοιοϋτον τρόπον, ώστε αι πράξεις μας και αι ένέργειαι μας νά μή γίνονται επί άτομική ήμῶν ώφελεία και επί βλάβη του συνόλου και του κράτους και νά μή λησμονῶμεν, ότι είς μίαν εύημεροϋσαν κοινωνίαν ό καθείς δύναται νά εύρη πόρον ζωής. Όταν δέ καταρρέυσουν τά κράτη και ό πολιτισμός, και ήμείς θά παρακολουθήσωμεν αυτά είς τήν καταστροφήν.

Η πραγματική και βαθεία αντίληψις τής ήθικής δέν είναι βεβαία αυτή. Αλλά είς τήν εποχήν μας, κατά τήν όποιαν όλα κρίνονται μέ τήν λογικήν του υλικου συμφέροντος, έτσι πρέπει κανείς νά όμιλή. Ακόμη τινές ίσως κρίνουν, ότι ό έξαγγέλων ταϋτα, τά όποια ίσως χαρακτηρίζουν ως κοινοτοπίας, κατεβίβασα τό επίπεδον του «Λαϊκου Πανεπιστημιου» τής «Βραδυνης» από του ύψους, είς τό όποιον ανεβίβασαν άλλοι διά καθαρῶς επιστημονικῶν μελετών. Αλλ' ένόμισα, ότι τά εθνικά πράγματα βαδίζουν όχι πρός αιθρίους όρίζοντας και ότι παρίσταται ανάγκη κάποιος εστῶ και κατά τήν ένδεκάτην ώραν νά κρούση τόν κῶδωνα του κινδύνου. Διά νά ζήσωμεν ως εθνος κατά τάς παρούσας στιγμάς χρειάζεται περισυλλογή και όργάνωσις και του κρατικου και του κοινωνικου βίου. Αλλά ταϋτα δέν είναι δυνατόν νά κατορθωθούν χωρίς αύστηράν και άτεγκτον εφαρμογήν τής ήθικής και τής δικαιοσύνης.

Αημοσιεύτηκε στην επιστημονική επιθεώρηση: Τό λαϊκό πανεπιστήμιο τής «Βραδυνης», τό έτος 1936.

ΜΥΣΤΗΡΙΑ

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΒΑΣΙΛΗ

Μυστήρια ονομάζοντο στην αρχαιότητα οι ιερατικές εκείνες θεομοθεσίες που λειτούργησαν σε κλειστούς χώρους και ισχυρίζοντο ότι κατείχαν από υπερτερες του ανθρώπου συνειδήσεις ολοκληρη κοσμοθεωρία. Την κοσμοθεωρία αιτή την δέχθηκαν οι ψυχές εκείνες, που είχαν στραφεί προς τον ούρανο για να ζητήσουν την συνδρομή του και τότε μέσα για να λυτρωθούν από τό σκοταδι και τις ταλαιπωρίες του "Αδου". Ο ουρανός δεν έκωφευσε στις επικλήσεις τους. Απαντήσει με προθυμία και διέγραψε σ' αι τους πλήρες συστημα εξαγνισμού της οργανικής και ψυχικής των φύσεως. Αν ακολουθείτο πιστά το ση σημά αι τοι που ζητούσαν την απολύτρωση θα έγινοντο ικανοί και άξιοι να δεχθούν κι άλλες εμπνεύσεις και οδηγίες, που θα τους οδήγούσαν στην προσοδευτική μύσηή τους και θα γνώριζαν έτσι τις μεταμορφωτικές αλήθειες, οι οποίες συνήθως αποκαλύπτονται με διάφορες μύσεις και με τη γλώσσα του συμβολου και της αλληγορίας.

Οι πρώτοι που δέχθηκαν τις αλληγορίες αυτές ήταν οι ιδρυτές των μυστηρίων. Αυτοί έχρισθησαν με τον ιερό τίτλο του "Ιεροφάντου", του Μυσταγωγού και δεσμεύτηκαν με βαριτάτους όρκους πώς θα τις μεταδώσουν μόνο σ' άγνωστους και σοφούς ανθρώπους διατεθειμένους να άφοσιωθούν στο μεγάλο έργο των Μυστηρίων.

Όπως είναι νοητό, δεν ήταν δυνατό να εισέρχεται σ' αυτές όποιος ήθελε, αλλά μόνο εκείνος που θα έκρινετο ικανός και άξιος. Έτσι συμπεραίνουμε πώς γινόταν αυστηρή επιλογή αυτών που εισήρχοντο στα Μυστήρια. Οι εισερχόμενοι υπεβάλλοντο σε διάφορες δοκιμασίες για να εξακριβωθή η ικανότης της νοημοσύνης τους, τό θάρρος τους, η άγνοτης και η σταθερότης του πόθου τους. Άμέσως μετά την είσοδο τους έδεσμεύοντο με τον όρκο της σιγής και της έχεμψείας, ώστε να μην ανακοινώσουν σε κάθε μη μεμνημένο τί ακουσαν, τί είδαν, και τί έκαναν κατά την τελετή της μύσεως τους.

Κατόπιν άφοσιούντο στην τελετή των διδαχθέντων και επιδίδοντο με ζήλο να εφαρμόσουν όσα τους άποκαλύφθηκαν.

Είναι γνωστό πώς η σιγή, που άπαιτούν όλες οι μυστηριακές οργανώσεις, ξενίζει τους άμύητους, οι όποιοι, επειδή δεν μπορούν να καταλάβουν τον λογο της έπιβολής της, άποδίδουν την άξίωση

αυτή στην ανάγκη να καλύψουν σκοτεινούς σκοπούς. Καί προτάσσουν οι πολλοί τό σοβαροφανές έπιχείρημα: Ἡ ἀλήθεια καί ἡ ἠθική δέν φοβούνται τό φῶς τῆς δημοσιότητας. Ἄν τά μυστήρια ἐπιδιώκουν τό καλό καί τήν πρόοδο τῶν ἀνθρώπων, γιατί νά ἔχουν μυστικά καί νά μήν κηρύττουν τίς ἀρχές τους δημοσίᾳ;

Ἄλλά ἡ σύνεση καί ἡ σοφία τῶν ἰδρυτῶν τῶν Μυστηρίων ἀπαντοῦν: Ἡ κοσμοθεωρία ὄλων τῶν κλειστῶν ὀργανώσεων μεταδίδεται μέ σύμβολα καί ἀλληγορικές παραστάσεις τμηματικά καί βαθμιαία καί αὐτός πού εἰσέρχεται σ' αὐτά, πρέπει νά περάσῃ ἀπό διάφορους βαθμούς μύησης, τοὺς ὁποίους γιά νά διεξέλθῃ χρειάζεται χρονικό διάστημα ἀρκετῶν ἐτῶν γιά νά φθάσῃ ὁ μύστης στόν τελευταῖο βαθμό ὅποτε καί θά γίνῃ ὄχι γνώστης, ἀλλά κάτοχος τῆς ὅλης κοσμοθεωρίας, γιά νά μπορέσῃ κι αὐτός νά τήν μεταδώσῃ καταλλήλως μέ τή σειρά του.

Πῶς λοιπόν νά ἐπιτραπῇ νά μιλά γιά μυστήρια ἕνας ἀρχάριος ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ τό ὅλον σύστημα, ἀφοῦ τοῦτο μεταδίδεται προοδευτικά καί τμηματικά; Ὑπάρχουν ἀλήθειες οἱ ὁποῖες κηρυσσόμενες σέ ἀπροετοίμαστες διάνοιες, ἀντί νά φωτίζουν, θά φέρουν σύγχυση καί ἄλογη ἀντίδραση. Ἄν μιλήσετε γιά ἐλευθερία συνειδήσεως καί σκέψεως σ' ἕνα θρησκευόμενο θά σᾶς ἀποκαλέσῃ ἄθεο.

Τά ἀρχαῖα μυστήρια ἰσχυρίζοντο πῶς κατεῖχον μυστικά τῆς φύσεως τά ὁποῖα μόνο οἱ ἄγνοι καί οἱ ἅγιοι ἐδικαιοῦντο νά γνωρίζουν, διότι αὐτοί θά ἔκαναν ἀγαθή χρῆση μόνον γιά νά βοηθήσουν τήν πρόοδο καί τήν εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητας.

Ὅταν τά μυστικά τῆς φύσεως περιέρχονται σέ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θά τά μεταχειρισθοῦν γιά τόν ὄλεθρο τῶν ὁμοίων τους, θά ἦταν, μά τοὺς Θεούς, προτιμότερο τά μυστικά αὐτά νά ἔμεναν γιά πάντα μυστικά. Νά οἱ ἐπιστήμονες πού ἀνακάλυψαν τό μυστικό τῆς ἐκλύσεως τῆς ἐνεργείας τοῦ ὑλικοῦ ἀτόμου! Τό ἔθεσαν στή διάθεση τῶν πολλῶν καί οἱ πολλοί, οἱ χωρῖς Ἠθική καί Σοφία, ἀντί νά τό μεταχειρισθοῦν γιά νά ἀνακουφίσουν, νά κάνουν εὐκολώτερη καί πῖο χαρούμενη τή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, τό μεταχειρίζονται γιά τήν καταστροφή του. Ἡ ἀγωνία καί ὁ φόβος ἐνός ἀτομικοῦ πολέμου ἔχουν δημιουργήσει μιᾶ κατάσταση πού δικαιολογημένα μπορεῖ νά ὀνομασθῇ ἐποχή δέους καί ἄγχους.

Οἱ δύο μεγάλοι μυσταγωγοί ὁ Πυθαγόρας καί ὁ Ἰησοῦς, ἄφησαν δύο μεγάλες ὑποθήκες στοὺς μύστες. «Οὐ τά πάντα τοῖς πᾶσι ρητά», «μὴ δότε τά ἅγιοι τοῖς κυσί» καί «μὴ θέτετε τοὺς μαργαρίτας ἐνώπιον τῶν χοίρων». Οἱ δύο αὐτοί πνευματικοὶ κολοσσοὶ ἀγάπησαν τόν ἄνθρωπο καί θυσιάσθηκαν γιά τήν ἀνύψωσή του. Ἄλλά καί

οι δύο γνώριζαν τις αδυναμίες του και συνέστησαν την σιγή παρά το καλό του.

Ερωτάται όμως, εφόσον οι σύγχρονοι μυστηριακές οργανώσεις δεν διέσωσαν την μυσταγωγική τους ικανότητα, διέτηρησαν όμως την ήθικοπλαστική δύναμη, γιατί να τηρείται αυτή η μυστικότητα;

Εδώ πλέον είναι η παραδόση, που αξιολογεί τη σιγή και την εξεμφάνει, που προσδίδει ο καρπός αίσθησης στους συνεχιστές των αρχαιοτατων αυτών θεσμών.

Επειδή οι πραγματικοί μύστες τηρήσαν τους όρκους τους, γιατί αυτό ελαχίστα διεσώθησαν περι των μυστηρίων και από όσα οι μυστηριολογοί έγραψαν τα περισσότερα θεωρούνται φανταστικά. Ωστόσο μια συγκριτική μελέτη από τα σωζόμενα περι μυστηρίων άν θα γινόταν από μηθέντες σε σύγχρονες μυστηριακές οργανώσεις θα ήταν δυνατό να μάς κατατοπίση πάνω στα εξής κυρία σημεία:

1) Όλα τα μυστήρια κατείχαν μια θεωρία για το αίτιο της εμφάνισης των πρώτων κοσμικών οίστων.

2) Περι της συνστάσεως του μορφικού Είναι.

3) Περι ζωής και της εκπορεύσεως από τις ως άνω ουσίες του συνειδητού Είναι. Αυτό, όταν θα φθάση στο σημείο να περιβληθῆ με όργανο ενέργειας και γνώριση την φύση, τους σκοπούς και τους νόμους της, προσαρμοσθῆ δε τελειωσῆ σ' αὐτούς, τότε θα γίνει ο χειριστής αὐτῶν και θα ανεβῆ τις βαθμίδες τῆς τελειοποισεως του, αγγιζοντας έτσι τα όρια τῆς ἀπολύτης ἐλευθερίας, δηλαδή τῆς θεοποιήσεως του.

Τα σπουδαιότερα τῶν ἐλληνικῶν μυστηρίων ἦσαν τὰ Μινωϊκά, τὰ Οὐρῶν, τὰ Καβείρια, τῶν Λικομηδῶν, τὰ Ἐλευσίνια, τοῦ Πυθαγόρου και τοῦ Κινῆρα. Μποροῦμε να ἀναφεροῦμε ἐπισης τὰ σπουδαία μυστήρια τῶν Πυραμίδων τῆς Αἴγυπτου, ὅπου ἐμῆθη ὁ Μωυσῆς και ἰδρύσε κατοπιν τὰ φερώνυμα μυστήρια του, που ἀπῆρξαν ἡ ἀπαρχὴ τῆς δρισεως τῶν Ἰουδαϊκῶν μυστηρίων. Μεγάλοι συνεχιστές και μεταγωγοὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν μυστηρίων ἐπῆρξαν ὁ Ἀαρῶν, ὁ Ἐνώχ, ὁ Δαὶδ, ὁ Σόλομων, ὁ Ἰωαννης και ὁ Ἰησοῦς. Τὰ μεταχριστιανικά μυστήρια, που ἔχουν τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τὰ Ἰουδαϊκά μυστήρια, εἶναι τῶν Γνωστικῶν, τῶν Ροδωστιαρῶν και τὰ Τεκτονικά.

Ἀκόμη σπουδαῖο ρόλο διεδραματίσαν για τὴν πρόοδο τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὰ μυστήρια τῶν Χαλδαίων, τῶν Μανιχαίων, τοῦ Μιθρα, που παρ' ὀλίγο να ἀναχαιτίσουν τὴν ἐξάπλωση τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ὁ οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνέκαθεν εὐνόησε τὴν ἴδρυση μυστηρίων καὶ ἡ χώρα ποὺ κατοικοῦμε τὴν πνευματικὴ τῆς αἴγλης καὶ δόξα τὴν ὀφείλει μόνο σ' αὐτά. Ὁμολογεῖται καὶ ἀπὸ ἱστορικοὺς διάσημους, ὅτι στὸ ἄδυτο τῶν ἱερῶν ἐκείνων ὀργανώσεων σχεδιάσθηκαν καὶ θεμελιώθηκαν τὰ δύο βάθρα, ποὺ πάνω τους στηρίχθηκε ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς. Καὶ τὰ δύο αὐτά ἀκατάλυτα βάθρα εἶναι ἡ Φιλοσοφία καὶ ἡ Τέχνη, ποὺ ἡ ἀνταύγειά τους φωτίζει καὶ συγκινεῖ μέχρι σήμερα ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἀπὸ ἱστορικὲς πηγές πληροφοροῦμεθα, ὅτι στὰ μυστήρια φοίτησαν ὅλοι οἱ ἀναδειχθέντες σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος, ὅλοι οἱ μεγάλοι νομοθέτες, ὅλοι οἱ ἀθάνατοι συγγραφεῖς, οἱ δραματουργοὶ καὶ οἱ ποιηταί. Ἀκόμη τὸ δρᾶμα καὶ ἡ κωμωδία ἀνεπήδησαν ἀπὸ τὶς ἑορταστικὲς τελετὲς τῶν μυστηρίων.

Ὅσο γιὰ τὴν ἴδρυσή τους, αὐτὴ χάνεται στὸ βάθος τῶν αἰῶνων. Δέν μπορούμε νὰ καθορίσουμε τὴν χρονολογικὴ ἐμφάνισή τους. Σύμφωνα μὲ μερικοὺς συγγραφεῖς, τοποθετεῖται ἡ ἴδρυσή τους στὴν προϊστορικὴ, τὴν προπελασγικὴ λεγομένη ἐποχὴ. Ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ὅμως ἐποχὴ ἔχομε ἄφθονα στοιχεῖα τοῦ ἐλέγχου τῆς λειτουργίας καὶ δράσεως τῶν μυστηρίων, τὰ σημαντικώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τοῦ θείου Ὀρφῆως καὶ τοῦ ἱεροῦ Πυθαγόρου. Οἱ δύο αὐτοὶ γίγαντες τοῦ πνεύματος ἀνύψωσαν τὴ μυσταγωγία σὲ σύστημα λυτρωτικὸ τῶν ψυχῶν τῆς γῆς καὶ ἔδωσαν τὴν θαυμασιώτερη ἔκφραση στὴ μυστηριακὴ τελετουργία. Τὰ ὄριμα αὐτὰ παιδιὰ τῆς γῆς εἶναι οἱ θεμελιωτὲς ὄλης τῆς μυστηριακῆς τέχνης καὶ πάσης ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Εἶναι οἱ δύο φωτεινοὶ πόλοι, γύρω ἀπὸ τοὺς ὁποίους στρέφεται ἡ Ἑλληνικὴ σκέψη. Τὰ μυστήρια ποὺ ἤκμασαν ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ ἢ τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα ποὺ διετυπώθησαν κατόπιν, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά παραλλαγές τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν καὶ θεωριῶν ποὺ Ἐκεῖνοι διετύπωσαν καὶ κήρυξαν.

Ἡ ἀκμὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, καθὼς ὀμολογεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἱστορικοὺς, ὀφείλετο στὶς ἀκτίνες τοῦ πνευματικοῦ φωτός, ποὺ οἱ δύο αὐτὲς μεγάλες διάνοιες τῆς ἀρχαιότητος ἐξέπεμψαν.

Τὸ ἠθικὸ τους μεγαλεῖο καὶ ἡ νοητικὴ τους δύναμη ἔδωσαν τὴν πνοή ἐκείνη σὲ ὅλες τὶς μετέπειτα μυστηριακὲς ὀργανώσεις, ὥστε ἡ τέχνη τῆς ψυχουργίας τους νὰ τὶς ζωογονῇ καὶ μέχρι σήμερα. Τοῦτο τὸ ὀμολογεῖ ὁ Ἄντερσον, ὁ συντάκτης τοῦ Συντάγματος τοῦ 1717· καὶ ὁ ἰδρυτὴς τῶν συγχρόνων τεκτονικῶν μυστηρίων, ποὺ διεμορφώθηκαν ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ λειτουργοῦν μέχρι σήμερα.

Ἡ τέχνη τῆς ψυχουργίας συνίσταται στὸ ἐξῆς μυστικόν:

Παραλληλα με τη διδασκαλία και την αποδόξη από τους μυστηριώδεις των αρχών της καθολικής αγωγής, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης, εξήτουσαν από όσους εμφανιζαν σ' αυτά να εφαρμόζον στη ζωή τους τις διακεκριμένες αρχές. Όταν δε οι προϊστάμενοι των οργανώσεων οι των επιθυούτο πως οι αρχές αυτές εκδηλωνόντο σαν βίωμα, σαν νομοί της ψυχής του μυστη, τότε απεκαλιπτετο σ' αυτόν πλήρες σύστημα, με το όποιο φωτιζόταν ή σκευη του και γινόταν ικανή να συλλαβίσει τη φυσική και την πνευματική αλήθεια.

Ο ουρανό που βοηθήσει την ίδρυση των μυστηριών, δεχόταν στους κολπούς του τις ελευθερωθείσες ψυχές της γής, τις οποίες τα μυστήρια κατεργασθήκαν και τις έκαναν ικανές και ισχυρές για να ζήσουν στο εζήης ελευθερές και φωτεινές στον ανω της γής αιθερω χώρο.

Η παρακμή των μυστηριών ακολουθείται παντοτε από την κατάρτηση του πολιτισμού των ανθρώπων.

Σε όλες τις εποχές και σε όλες τις χώρες της γής, κλιτο ρησαν μυστήρια από διάφορες μορφές, αλλά παντοτε με τον αι το σκοπο, δηλαδή την ηθικοποίηση του ανθρώπου, την ιδεολογική του μεταμορφωση και τον ψυχικό του λιτρωμο.

Ο ουρανό, αποτελούμενος από ελευθερές και φωτεινές συνειδησεις, αισθάνεται το χρέος να βοηθήσει σε κάθε στιγμή τον αδελφο του άνθρωπο για να ανιτη και να ελευθερωθή. Κάθε άνθρωπος με αγαθές διαθέσεις και με σταθερο ποθο να τελειοποιηθή, δικάτοι τα να τη κάθε προστασίας και βοήθειας από τους μεγάλους και πρεσβι γενείς αδελφους του. Όταν τοι το τό ποθήσει σταθερα και τό ζητήση με ειλικρίνεια και τόλη...

Τα μυστήρια ιδρύθηκαν όταν εμφανισθηκαν στη γή τα ώριμα παιδιά της, τα όποια, αφού τερματισαν τον κύκλο των γεννησεων και των θανιτων, έποθησαν τον λιτρωμο. Οι δοκιμασίες της σκληρής ζωής της γής τους ώδηγησαν να ζητήσουν νέα πατρίδα, όπου η ζωή να ρη χωρίς εμποδια, μεσα σε χαρα και ειδικμονια. Ο άγνος ποθος τους βρήκε άτηρηση στις πιο άνώτερες συνειδησεις και σε στενή συνεργασία με αυτές ιδρύθηκαν στη γή τα άντρα αι τα της σοφιας και του φωτισμού των ψυχών.

Αίτος που εισέρχεται σ' αυτά, έπιτιγγανει τό φωτισμό και την εϋρηνση του όριζοντος της σκευης του. Όταν δε καταστή άγνος και τελειος, μπορεί να βρή, βοηθούμενος, την κλίμακα της άνόδοι του προς τον ουρανό...

ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ - ΑΝΑΤΡΟΦΗ

Πηγή και ρίζα της ἀρετῆς εἶναι νά τύχει κάποιος τῆς σωστῆς παιδείας. Καί καθὼς οἱ γεωργοὶ βάζουν πασσάλους πλάι στά νέα φυτά, ἔτσι καί οἱ ἀγαθοὶ διδάσκαλοι ἐμφυτεύουν μέ μεγάλη ἐπιμέλεια καί προσοχὴ στήν ψυχὴ τῶν νέων ἠθικές ὑποθήκες καί συμβουλές, ὥστε οἱ χαρακτηῆρες τους ν' ἀναπτύσσονται σωστά¹.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ (Ἠθικά, 4C)

Ἡ φύση μοιάζει μέ τή γῆ, ὁ δάσκαλος μέ τό γεωργό καί οἱ συμβουλές καί τά ἠθικά παραγγέλματα μέ τό σπόρο².

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ (Ἠθικά, 2B)

Τά παιδιά πρέπει νά προτρέπονται στίς καλές πράξεις μέ συμβουλές καί μέ λόγια, μά πρός Θεοῦ ποτέ μέ τό ξύλο καί τήν κακοποίηση. Οἱ ἐπαινοὶ καί οἱ ἐπιπλήξεις εἶναι πιό ὠφέλιμοι ἀπό τήν ὁποιαδήποτε κακομεταχείριση... Κι ἂν καμιά φορά ἀθασιάζουν, νά τά κάνουμε μέ τίς ἐπιπλήξεις νά τρέπονται γιά τό σφάλμα τους καί μετά πάλι νά τά ἐνθαρρύνουμε³.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ (Ἠθικά, 8F-9A)

Ἡ σωστή ἀνατροφή εἶναι κεφαλαιώδης ἀρχὴ τῆς παιδείας⁴.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Νόμοι, 643C)

Νά συνηθίζουμε τά παιδιά νά λέγουν τήν ἀλήθεια. Γιάτί ἡ ψευτιά εἶναι δουλοπρέπεια καί δέν ἀξίζει νά τῆ μιμοῦνται οἱ ἄνθρωποι⁵.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ (Ἠθικά, 11C)

● ἐμπνευσμένος Πλάτων πολύ σωστά συμβουλεύει τίς τροφούς, νά μὴ διηγούνται στά παιδάκια ὁποιαδήποτε παραμύθια, γιά νά μὴ γεμίζουν ἀπό νωρίς τίς ψυχές τους μέ ἀνοησίες καί διεφθαρμένες ἐννοιες⁶.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ (Ἠθικά, 3F)

Ἐκεῖνος πού θά μεταχειριστεῖ γιά τήν ἀρετῆ, τήν προτροπὴ καί τὴ δύναμη νά πείθει, εἶναι πιό καλός βέβαια ἀπ' αὐτόν, πού θά μεταχειριστεῖ τό νόμο καί τὴ βία⁷.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ (Ἀπόσπ. 181, Diels)

ΑΠΟ ΤΗ ΛΑΪΚΗ ΜΑΣ ΣΟΦΙΑ

ΠΑΙΔΕΙΑ - ΜΟΡΦΩΣΗ

- * Ἄς ἤξερα δυό γράμματα κι ἄς ἤμουν μ' ἓνα μάτι.
- * Ὅποιος ξέρει γράμματα ἔχει τρία μάτια,
κι ὁποιος δέν ξέρει, ἔχει ἓνα, κι' ἐκεῖνο στραβό.
- * Ἄνθρωπος ἀγράμματος ζύλο ἀπελέκητο.
(Ἀγράμματος θεωρεῖται ὁ ἄνθρωπος πού δέ γνωρίζει ἀνάγνωση καί γραφή.
Κατά τό μέγιστο σοφῶ τῆς ἀρχαιότητος Πυθαγόρα, μορφωμένος εἶναι ὁ ἄν-
θρωπος ἐκεῖνος πού δέν ἔχει πάθη).
- * Ἄλλα εἶν' τά γράμματα κι' ἄλλη εἶν' ἡ γνώση.
(Παρατήρηση τοῦ μεγάλου λαογράφου Νικ. Πολίτη: Ἡ παιδεία δέν ἀναπλη-
ρῶνει τόν ἐλλείποντα νοῦν· λέγεται δ' ἡ παροιμία περί λογίων μορῶν).
- * Τά γράμματα εἶναι καλά, μά νά'χεις νοῦ καί γνώση.
«Πολλοί πολυμάθεες νοῦν οὐκ ἔχουσιν» Δημοκρίτου (Ἀπόσπ. 64. Diels-
Kranz)
- * Κάλλιο νά ξέρεις, παρά νά'χεις.
- * Μύρια ἤξευρε καί μύρια μάθαινε.
- * Ὅσο γηράζω, τόσο μαθαίνω.
«Γηράσκω ἀεὶ πολλά διδασκόμενος» Σόλων (Ἐλεγεία, ἀπόσπ. 18. West).
- * Ὅσο ζεῖ κανένας, τόσο μαθαίνει.
«Καλόν καί γέροντι μαθάνειν σοφά» Αἰσχύλου (Ἀνθολ., Στοβ. ΚΘ. 24).
- * Πολλά κατέχεις, μά λίγα σ' ὠφελοῦνε.
(Ἀπ' ὅσα μαθαίνει ὁ ἄνθρωπος, μόνο οἱ ἀληθεῖς γνώσεις ὠφελοῦν καί μέγουν
πάντα).

Ο ΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ

ΤΟΥ V. M. BOURROWS

Η ΠΡΟΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ο Τεκτονισμός είναι ένας αξιοπρόσεκτος τρόπος ζωής και η κατάλληλη χρήση των υφιστάμενων τών τεκτονικών αρχών τρούπου ζωής, βοηθά πολύ στο να δημιουργηθούν οι τεκτονικές τη χρηστή κοινωνία ζωής.

Ο Τεκτονισμός έχει να εκτελέσει ένα μεγάλο έργο και μπορεί να αποβή μια εκ τών μεγάλων ονταίων αναγεννησιών του κόσμου. Τοί το όμως δεν είναι δυνατόν να κατορθωθεί εάν οι φιλικοί οί υφιστά και οι ανήτοι, δίνουνται ανεκτόεις τον Τεκτονισμόν.

Δεν υπάρχει υψηλότερο και σπουδαιότερο από το να διακρίνει κανείς, μέσα στα σφάλματα και τις λυφερές στιγμές τής ζωής του, μια ακτινοβολούσα Φωτεινή Αλήθεια.

Ο Τεκτονισμός προσφέρει α τη τη δυνατότητα, προβαλλόντας τα σύμβολα του, δια τών οποίων ό μαήμενος στη Βασιλική Τέχνη, θα είρει α τη την Αλήθεια. Αλλά κάθε άνθρωπος οφείλει να σκεπτεται και να μελετά, όσα τού αποκαλύπτονται για να τη φθάσει, απαλλαγμένος από τα αξιώματα του και τος τιτλους του, με μονη συνοδεία τις αρετές του. Οποιαδήποτε και αν είναι ή τάξη του στην αμνητη κοινωνία, οφείλει να αναγνωρίζει και να σεβεται, τος μύλλον ενάρετος και μύλλον πεφωτισμενος.

Η αγαθοεργία, συνίσταται στην παροχή βοήθειας, με τα φώτα τής Αγαπής, τής Λογικής και τής Πειθοής. Εάν ή καρδιά σου πληγώθηκε από πραγματικές ή φανταστικές αδικίες, φρόντισε να διαλύσεις κάθε παρεξήγηση και ποτε να μη διέλθεις, τη θύρα τών εργαστηρίων, χωρίς προηγουμένως να αποβάλεις, κάθε ίχνος μισού ή εκδίκησεως. Το στόμα μας άς λαλεί Δόξα και ή μελετη τής καρδιάς μας ΣΥΝΕΣΗ.

Γ. ΓΚΟΥΘΡΗ: «ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ. ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΛΗ ΩΣ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ»

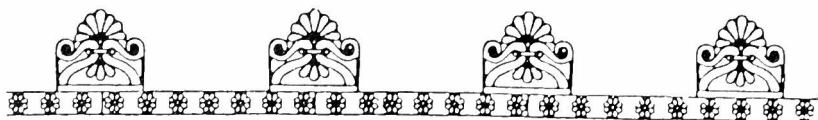
Ἐκδοτικό οἶκο Δ.Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ καί κατά μετάφραση τοῦ Ἀντωνίου Η. Σακελλαρίου ἐκυκλοφόρησε τό βιβλίο τοῦ Γ. Γκούθρη: «ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ. ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΛΗ ΩΣ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ».

Πρόκειται περί ἑνός μελετήματος, τό ὅποιον ὡς κύριο στόχο ἔχει τήν ἐρμηνευτική προσέγγιση καί ἀντιπαραβολή τοῦ ἔργου τοῦ Ἀθηναίου Πλάτωνος καί τοῦ Σταγειρίτου Ἀριστοτέλους. Προϋπόθεση αὐτῆς τῆς διερευνήσεως θεωρεῖται κατά τόν συγγραφέα, ἡ μελέτη τοῦ ἔργου τῶν μεγάλων προδρόμων Στοχαστῶν τῆς Ἀληθείας, τῶν Μεγάλων Ἑλλήνων Εὐαγγελιστῶν, τῶν καλουμένων Προσωκρατικῶν Φιλοσόφων (Θαλῆς, Πυθαγόρας, Ἡράκλειτος, Ἀναξαγόρας, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης, Λεύκιππος, Δημόκριτος, Ἀρχέλαος Παρμενίδης, Σοφισταί, κλπ.).

Ὁ συγγραφεύς διερευνᾷ τήν δομή καί ὑφή τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι καί τοῦ θεωρεῖν τόν κόσμον. Ἀναλύει τόν προβληματισμό τῶν Ἰωνῶν καί Πυθαγορείων φιλοσόφων περί τῆς ὕλης καί τῶν ἐκφάνσεών της στόν κόσμο μας, τοῦ Ἡρακλείτου καί τοῦ Παρμενίδου περί τῆς κινήσεως (τῆς ἐνεργοποιου τῆς κινήσεως τοῦ κόσμου δυνάμεως), τῶν ἀμφισβητιῶν Σοφιστῶν καί τοῦ πεφωτισμένου Σωκράτους. Ἀκολουθῶς ἀναπτύσσει τήν Πλατωνική θεωρία περί Ἰδεῶν, τονίζων τήν ἀντίθεσί του πρὸς τήν Σοφιστική ἐκλογίκευσι. Καί τέλος παραθέτει ἕνα ἀρκετά περιεκτικό σέ στοιχεῖα κείμενο τῆς Ἀριστοτελείου Λογικῆς περί τῆς ἐρμηνείας τῆς προελεύσεως τοῦ κόσμου.

Τό ἔργο συνοδεύεται καί ἀπό πλουσία βιβλιογραφία, συνταχθεῖσα ἀπό τόν μεταφραστή. Ἀποτελεῖ δέ μία ἀκόμη κατάθεση στήν ἔρευνα ἑνός πολιτιστικοῦ παρελθόντος τό ὅποιον ζῆ καί προβάλλει ὡς τό ὀρόσημο τῆς νῦν πεζότητός μας καί τῆς αἰωνιότητος τῶν ἰδεῶν.

Β.Π. ΓΟΥΣΙΟΣ

Το άθνατο άριστούργημα τοϋ
RUDYARD KIPLING

“Αν

Μετάφρ. ΝΙΚΟΥ ΚΑΡΒΟΥΝΗ

“Αν να κρατάς καλά μπορής
τό λογικό σου, όταν τριγύρω σου όλοι
τάχουν χαμένα και σ’ έσε

της ταραχής των ριχνουν την αιτια,
“Αν να έμπιστευεσαι μπορής
τόν ίδιο τον έαυτό σου, όταν ο κόσμος
δέν σε πιστευει, κι’ αν μπορής
να του χωρνάς αιτη τη όσπιστια,

Νά περιμενης αν μπορής
δίχως να χανης την όπομονη σου,
Κι’ αν όλοι σε συκοφαντούν

νά μη καταδεχτης ποτέ το ψέμμα,
Κι’ αν σε μισούν, έσύ ποτέ
σε μισος ταπεινό να μην ξεπέσης,

Μα να μη κανης τον καλό
ή τον πολυ σοφό στα λόγια.

***

“Αν να όνειρευεσαι μπορής
και να μην είσαι δοϋλος των όνειρων,

“Αν να στοχαζεσαι μπορής
δίχως να γίνη ο στοχασμός σκοπός σου,

“Αν ν’ αντικρύξης σου βαστά
τό θριαμβο και τη σιφορα παρόμοια,

Κι’ όμοια να φερνεσαι σ’ αυτους
τους δύο τιραννικούς άπατεώνες

“Αν σου βαστά ή ψυχή ν’ ακούς
όποιαν αλήθεια έσύ είχες ειπωμένη,

παραλλαγμένη άπ’ τους κακούς
για νάσαι για τους άμαλους παγίδα,

“Η συντριμμενα να θωρής
όσα σου έχουν ρουφηξει τη ζωή σου,

Καί πάλι νά ξαναρχινᾷς
νά χτιζιζης μ' ἐργαλεία ποῦναι φθαρμένα.
"Αν ὅσα ἀπόχτησες μπορῆς
σ' ἕνα σωρό μαζί νά τά μαζέψης.
Καί, δίχως φόβο, μονομιᾷς
ἀτράνταχτος, νά ξεκινήσης πάλι,
καί νά μὴ βγάλῃς καί μιλιᾷ
ποτέ, γι' αὐτό τόν ξαφνικό χαμό σου.
"Αν νεῦρα καί καρδιά μπορῆς
καί σπλάγχχνα καί μυαλό καί ὅλα νά σφιζιζης,
νά σέ δουλέψουν ξαναρχῆς
κι' ἄς εἶναι ἀπό πολὺν καιρό σωσμένα.
Καί νά κρατιέσαι πάντα ὀρθός
κράζοντας σ' ὄλ' αὐτά «Βαστᾶτε!»

***

"Αν μέ τά πλήθη νά μιλᾷς
μπορῆς, καί νά κρατᾷς τὴν ἀρετὴ σου,
Μέ βασιληάδες νά γυρνᾷς,
δίχως ἀπ' τοὺς μικροὺς νά ξεμακρύνῃς.
"Αν μήτε φίλοι, μήτ' ἐχθροί
μποροῦνε πιά ποτέ νά σέ πειράξουν,
"Ὅλο τόν κόσμο ἂν ἀγαπᾷς,
μὰ καί ποτέ πάρα πολὺ κανένα.
"Αν τοῦ θυμοῦ σου τίς στιγμές
πού φαίνεται ἀδυσώπητη ἡ ψυχὴ σου,
μπορῆς ν' ἀφίσης νά διαβοῦν,
τὴν πρώτη ξαναβρίσκοντας γαλήνη.
Δίκη σου θᾶναι τότε ἡ Γῆ,
μ' ὅσα καί μ' ὅ,τι ἀπάνω της κι' ἂν ἔχη,
καί – κάτι ἀκόμα πιο πολὺ –
"Αντρας ἀληθινός θᾶσαι, παιδί μου.

FRANZ HARTMANN

**Ο ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ
ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ
ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ**

Μία συστηματική παράθεση τῶν βασικῶν διδασκαλιῶν τοῦ μεγαλύτερου Δυτικοῦ ἄλχημιστῆ καὶ ἀποκρυφιστῆ ἀπὸ τὸν διακεκριμένο ἐρευνητῆ καὶ Θεόσοφο Φράντς Χάρτμαν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Θεμιστοκλέους 38 - Ἀθήνα 106 78

Τηλ.: 363.0824-362.9695

J. KRIHSNAMURTI

ॐ

ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Επανεκδόθηκε το περίφημο βιβλίο
του Κρισναμούρτι, πολύτιμο βοήθημα
για όσους θέλουν να βαδίσουν
την Ατραπιά του Φωτός.

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Θεοσοφικές Εκδόσεις
Βουκουρεστίου 25 - Τηλ.: 3620.702

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

**ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Βουκουρεστίου 25
α' ὄροφος, Κωδ. Ταχ. 106 71 Τηλ. 3620.702**

H.P. Blavatsky	Ὁ ἔσωτερικός χαρακτήρας τῶν Εὐαγγελίων	1.000
H.P. Blavatsky	Τό κλειδί τῆς Θεοσοφίας	2.500
H.P. Blavatsky	Ἡ φωνή τῆς σιγῆς	1.200
An. Besant	Θάνατος καί Ὑπερέραν	1.000
An. Besant	Ἡ ἐξέλιξις τῆς ζωῆς καί τῆς μορφῆς	1.500
C.W. Leadbeater	Ἡ μυστική ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ	2.400
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	1.300
N. Sri Ram	Αἱ βαθύτεραι ὄψεις τῆς Ζωῆς	1.300
Vivekananda	Κάρμα – Γιόγκα	1.000
Eliphas Levi	Τό μέγα ἀπόρρητο α' μέρος	1.000
» »	» » β' μέρος	1.600
» »	Τό βιβλίον τῶν Σοφῶν	1.300
Luis Claude de Saint Martin	ECCE HOMO	1.000
Papus	Μετενσάρκωση	1.600
»	Πραγματεία ἐπὶ τῶν ἀπόκρυφων ἐπιστημῶν	3.500
ΥΒ Μπερτού	Διδασκαλίαι τῶν Δρυϊδῶν	1.000
Φράντς Χάρτμαν	Ὁ Παράκελσος καί ἡ διδασκαλία του	2.500
J. Krishnamurti	Στά πόδια τοῦ Διδασκάλου	800
Ἄντ. Ἀνδριανοπούλου	Ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι	3.000
Ἄντ. Ἀνδριανοπούλου	Ὁ ἄνθρωπος καί ἡ ζωὴ	3.000
Ἄντ. Ἀνδριανοπούλου	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	1.500
Ἰω. Βασιλῆ	Τό Σημειωματᾶριον ἐνὸς Μύστου	2.500
Ἰω. Βασιλῆ	Τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	1.000
Περιοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι	2.500
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογή 1956-58, 1959-61, 1962-65 ἐκάστη δε- μένη	3.000
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογή 1966-1970 χαρτόδετος	2.500
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογή 1966-1970 δεμένη	3.000

Τὰ ἔξοδα ἐπὶ ἀντικαταβολῇ ἐπιβαρύνουν τὸν ἀγοραστὴν.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 500

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 2.500. Ἐξωτ. Δρχ. 3.500.

(Γιὰ τὸ ἔτος 1994)

5100